

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Agroenvironmentálně-klimatická opatření
Strategický plán SZP na období 2023-2027**

Ošetřování extenzivních travních porostů

Informační materiál pro zemědělce

1 Úvod

Cílem brožury je vysvětlit zemědělcům, jaké existují možnosti v oblasti životního prostředí, klimatu a dalších sférách v rámci intervencí rozvoje venkova ve druhém pilíři Společné zemědělské politiky (dále „SZP“). Cílem je zároveň objasnit, jaká jsou pravidla těchto intervencí. Konkrétně je tato brožura zaměřena na intervence (též pod názvem opatření či podopatření) označované jako agroenvironmentálně-klimatická opatření (dále jen „AEKO“). Jedná se o jedno ze stěžejních plošných opatření ve Strategickém plánu pro Společnou zemědělskou politiku České republiky na programové období 2023–2027. AEKO je poměrně rozsáhlý komplex různě zaměřených intervencí, jejichž podmínky jsou navrženy tak, aby motivovaly zemědělce k ochraně a zlepšení životního prostředí při hospodaření na zemědělské půdě. V AEKO se zemědělcům poskytují dotace (plošné environmentální platby) výměnou za službu společnosti (tzv. veřejné statky), tedy právě za ochranu a zlepšení složek životního prostředí a přírodních zdrojů. Problematika zachování biodiverzity, zabránění degradace půd, ochrana vodních zdrojů, opatření zmírňující změnu klimatu a další jsou oblasti, které nelze řešit bez podpory z veřejných zdrojů. Podmínky AEKO reagují zejména na úbytek druhové početnosti rostlin i živočichů a špatný stav půd (vodní a větrná eroze, acidifikace, dehumifikace a utužení). Podpora v rámci plošných intervencí venkova přispívá k řešení těchto problémů z oblasti životního prostředí a stimuluje zemědělce k přechodu na environmentálně šetrnější způsoby hospodaření (integrovaná produkce). Zároveň jsou poskytovány platby pouze za provádění podmínek AEKO, které

jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Svým nastavením intervence AEKO chrání a zlepšují všechny složky životního prostředí, krajinu a její vlastnosti, přírodní zdroje, půdu a biologickou rozmanitost.

Veškerá podopatření AEKO jsou nastavena na období plnění víceletých podmínek v délce trvání pěti let, tedy žadatelé musí v celém období pěti let plnit podmínky dané zvoleným podopatřením. Toto zaručuje, že požadovaný dopad na životní prostředí a jeho složky bude skutečně významný. Kontrakt mezi zemědělcem a státem je tedy uzavírán na pět let, ve kterých zemědělec, jako jedna strana kontraktu, plní stanovené podmínky, za které mu náleží podpora od státu, druhé strany kontraktu. Tato podpora mu kompenzuje ztrátu příjmu, dodatečné náklady a transakční náklady, které vznikají právě z důvodu plnění stanovených podmínek daným podopatřením či titulem. Podpora v AEKO je spolufinancována Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a Ministerstvem zemědělství ze státního rozpočtu. Tato podpora má charakter platby na plochu, je tedy vyplácena na dané hektary způsobilé zemědělské půdy zařazené v konkrétním podopatření/titulu.

1.1 Historie AEKO

Podpora AEKO (dříve označovaná jen zkratkou AEO – agroenvironmentální opatření) byla v ČR zavedena v roce 2004. Od tohoto roku byla součástí **Horizontálního programu rozvoje venkova**, který probíhal mezi lety 2004–2006 se závazky dobíhajícími až do roku 2010. Poté byla tato opatření (na podporu způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou

a zlepšením životního prostředí a krajiny, podporu zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržby krajiny) součástí **Programu rozvoje venkova** (dále jen „PRV“), a to jednak v programovém období 2007–2013 a následně mezi lety 2014–2020, respektive až do roku 2022. Rokem 2021 totiž započalo tzv. „přechodné období“ do spuštění nového programového období. Navíc od roku 2020 již nebylo možné uzavírat pětileté závazky v AEKO, ale pouze zkrácené závazky na¹, respektive na 2 roky v tzv. navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatřeních, známých také pod zkratkou NAEKO. Jedinou výjimku tvořila podopatření Zatravňování orné půdy a Zatravňování drah soustředěného odtoku, do kterých mohli zemědělci vstupovat ještě v roce 2020 a uzavírat nové pětileté závazky. Všechny zkrácené závazky již byly ukončeny, i přesto je však možné, že u některých zemědělců dojde k souběhu starých dobíhajících závazků a nového období plnění víceletých podmínek. Tento souběh je u jednoho žadatele možný, nikoli však na jednom dílu půdního bloku (dále „DPB“).

1.2 AEKO v současném období 2023–2027

Agroenvironmentálně-klimatická opatření jsou v rámci programového období mezi

lety 2023–2027 součástí **Strategického plánu Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice**. AEKO zahrnují celkem deset podopatření² a některá se dále člení na tituly. Celkově je tedy nabízeno 35 titulů, do kterých mohou zemědělci se svou zemědělskou půdou vstupovat (viz schéma na Obr. 1). Podrobné podmínky AEKO pro současné programové období vychází z nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Z analýzy provedené pro účely strategického plánování a zavádění opatření Strategického plánu SZP v České republice vyplývá, že AEKO přispívá ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně. Mimo jiné podporuje snižování emisí skleníkových plynů a ukládání uhlíku včetně udržitelného rozvoje a účinného

¹ Dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

² Od roku 2024 bude zavedeno nové podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě a nabídka se tak rozšíří o další 4 tituly dle oblasti působnosti (VN Římov, VN Švihov, VN Vrchlice a VN Opatovice). Celkový součet tedy bude roven 11 podopatřením a 39 titulům.

hospodaření s přírodními zdroji, jako je voda, půda a ovzduší. Dále prostřednictvím tohoto opatření dochází k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilování ekosystémových služeb a zachování stanovišť a krajiny včetně lepší reakce zemědělství na společenskou poptávku, týkající se potravin a zdraví, včetně vysoce kvalitních, bezpečných a výživných potravin vyprodukovaných udržitelným způsobem.

Jednotlivá podopatření jsou v období 2023–2027 zaměřena na různé zemědělské kultury a způsoby hospodaření. V rozlišení na jednotlivé typy zemědělské kultury se jedná o:

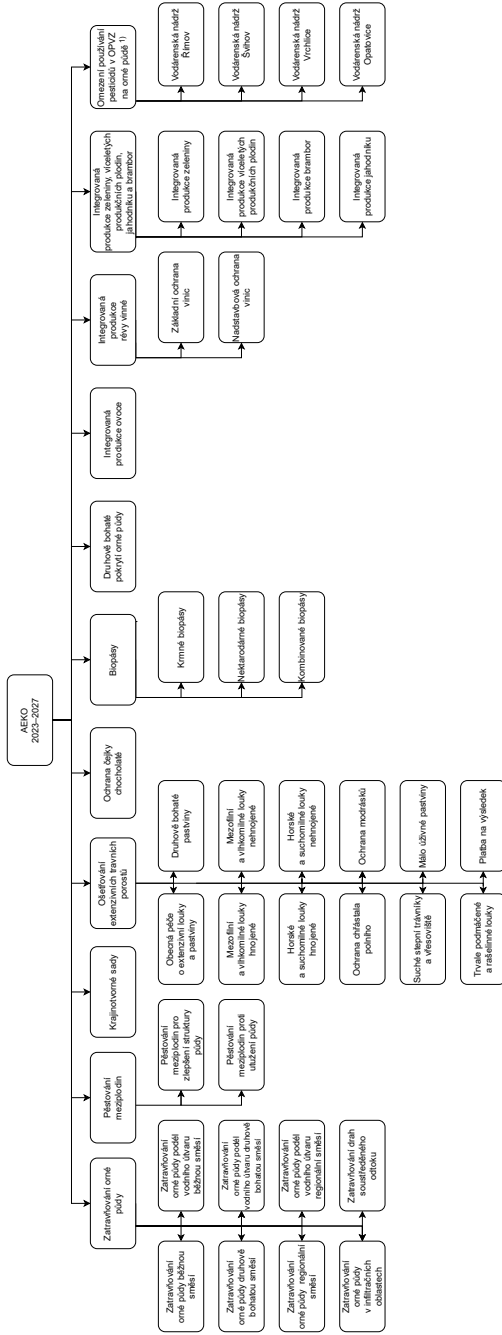
- na standardní orné půdě
  - zatravňování orné půdy,
  - pěstování mezipločin,
  - biopásky,
  - ochrana čejky chocholaté,
  - druhově bohaté pokrytí orné půdy,
  - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
  - omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě (od roku 2024),
- na ploše s víceletými produkčními plodinami
  - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
- na trvalých travních porostech
  - ošetřování extenzivních travních porostů,
- na trvalých kulturách
  - krajinnotvorné sady,
  - integrovaná produkce ovoce a
  - integrovaná produkce révy vinné.

Obecně by se dalo říci, že každé podopatření splňuje alespoň jeden z cílů, a to snižování environmentálních rizik spojených

s moderním zemědělstvím na straně jedné a zachování přírody a obdělávané krajiny na straně druhé. Zastoupení těchto cílů v jednotlivých podopatřeních závisí na oblasti, kam jsou tato podopatření směřována. Například v oblasti s intenzivní zemědělskou výrobou se podopatření často zaměřují na snižování environmentálních rizik (např. integrovaná produkce se zaměřuje na omezení vstupů a využití postupů a technologií šetrných k životnímu prostředí), ale mohou být také určena k ochraně přírody (např. založení biopásky podporuje biodiverzitu, titul Trvale podmáčené a rašelinné louky zase zajišťuje, že bude tato cenná lokalita šetrně obhospodařována apod.).

V porovnání s předchozím obdobím PRV z let 2014 až 2022 (včetně přechodného období) došlo k několika změnám. Stávající podopatření zůstala zachována, ale přibyla nová, a to podopatření Pěstování mezipločin (v rozčlenění na dva tituly) a Druhově bohaté pokrytí orné půdy. Současně došlo k přesunu podopatření Krajinnotvorné sady z opatření Ekologické zemědělství (dále „EZ“) právě do AEKO, nově je tedy umožněn vstup konvenčním zemědělcům. Také byla rozšířena nabídka jednotlivých titulů ve stávajících podopatřeních, a to konkrétně v podopatření Zatravňování orné půdy, kde byl nově zaveden titul Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech, dále v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů přibyl titul Málo úživné pastviny a Platba na výsledek, v rámci podopatření Biopásky byl nově zaveden titul Kombinované biopásky a podopatření Integrovaná produkce nově zahrnuje tituly integrovaná produkce brambor a integrovaná produkce víceletých produkčních plodin. V rámci podopatření Integrovaná produkce révy vinné je zavedena tzv. doplňková platba.

Přehled podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027

Obr. 1. Schéma podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027

1) Podopatření zavedeno od roku 2024.

2 Základní principy AEKO

Jak bylo již v úvodu zmíněno, opatření AEKO je dlouhodobějšího charakteru z důvodu lepšího dosažení pozitivních dopadů na životní prostředí. Opatření je podmíněno **plněním víceletých podmínek po dobu pěti let**. Žadatelem o dotaci AEKO může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodaruje zemědělskou půdu zaevidovanou v LPIS³ a zároveň plní podmínky pro poskytnutí dotace daného podopatření a titulu, do kterého vstupuje. Společná pro všechny žadatele je nutnost splňovat národní podmínky systému podmíněnosti. Jak název napovídá, jedná se o pravidla, která jsou základní podmínkou pro získání dotace. Zemědělci a jiní žadatelé dodržují základní podmínky v oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. Zároveň jsou žadatelé povinni dodržovat minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

Do podopatření AEKO lze vstoupit buď se všemi díly půdních bloků dané zemědělské kultury, anebo jen s vybranými díly půdních bloků. Sazba dotace je stanovena v eurech, ale vyplácí se vždy v korunách podle směnného kurzu, který je uveřejněn v posledním Úředním věstníku Evropské unie ke dni 31. prosince kalendářního roku předcházejícímu roku, za který se dotace poskytuje. Dotace je poskytována

³ Registr půdy LPIS (z angl. Land Parcel Identification System) je jedním ze základních prvků tzv. Integrovaného administrativního kontrolního systému (IACS) a legislativně je ukotven v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 a v rámci ČR je veden na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

na hektar způsobilé zemědělské půdy zařazené v daném podopatření a titulu. Podstatné pro vstup do AEKO je užívat daný DPB a mít jej na sebe v LPIS evidovaný minimálně do ukončení období plnění víceletých podmínek (tedy alespoň pět let od doby podání žádosti o zařazení). Žadatel má sice možnost zařazenou výměru v podopatření AEKO v průběhu plnění víceletých podmínek navýšit či snížit, ale tato možnost je limitovaná.

V případě, že žadatel musí v průběhu plnění víceletých podmínek díl půdního bloku někomu vydat (tj. ztratil užívání části nebo celého DPB v LPIS), dojde k porušení základních podmínek. V takovém případě však lze uplatnit tzv. pardonovaný důvod na **snížení výměry** a oznámit tuto skutečnost na Státní zemědělský intervenční fond (dále „SZIF“) v žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května příslušného kalendářního roku, a to společně s podáním jednotné žádosti⁴. Snížit výměru však lze maximálně do výše 25 % původně zařazené (tj. výměry zařazené v prvním roce) celkové výměry. Toto již nelze provést v pátém roce období. Existují také další pardonované důvody na snížení výměry, a to zásah vyšší moci, restituce, provedení pozemkové

⁴ Pokud dojde ke snížení výměry v době od podání žádosti do 31. prosince u podopatření Zatrávňování orné půdy, Ošetřování extenzivních travních porostů, Krajinnotvorné sady, Ochrana čejky chocholáté, Druhově bohaté pokrytí orné půdy a Integrovaná produkce, je nutné tuto skutečnost oznámit na SZIF nejpozději do 10. ledna následujícího kalendářního roku. U podopatření Pěstování meziplodin a Biopásy, u kterých došlo ke snížení výměry od podání žádosti do 31. března, musí být tato změna oznámena na SZIF do 30. dubna.

úpravy, vykloučení ovocného sadu nebo viniče či jiné mimořádné okolnosti. Pokud sníží dojde ke snížení výměry bez využití pardonovaného důvodu, případně dojde k překročení limitu 25 %, jedná se o porušení podmínky a následuje řízení o navrácení vyplacené dotace. Vrácení dotace se týká pouze podpory poskytnuté na dotčenou výměru zemědělské půdy, tedy tu, o kterou byla snížena. Vratka dotace se týká všech let, ve kterých byla výměra zařazena.

Obdobná pravidla platí také v opačném případě, tedy u **navyšování zařazené výměry**. Také toto je možné z pardonovaných důvodů učinit, v tomto případě však maximálně do výše 35 % zařazené výměry v prvním roce období plnění víceletých podmínek (s výjimkou podopatření Zatravňování orné půdy, kdy se zvýšení výměry provádí výhradně podáním nové žádosti o zařazení na tyto pozemky). Toto již nelze provést v pátém roce období. Také při navyšování výměry je nutné tuto skutečnost oznámit na SZIF, a to prostřednictvím žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května. Pokud se stanovený limit překročí, tj. navýšení přesáhne 35 % celkové výměry, je taková změna podmíněna žádostí o zařazení do nového období plnění víceletých podmínek.

Uvedené změny výměry (snížení/zvýšení výměry u již zařazených dílů půdních bloků nebo zařazení nového dílu půdního bloku) oznamuje žadatel prostřednictvím **změnové žádosti o zařazení** (zvýšením či snížením) na SZIF. Tato žádost upravuje pouze parametry zařazení. Žadatel musí mít na paměti, že změnová žádost o zařazení sama o sobě neupravuje dotační žádost. Pokud tedy dojde ke změně zařazení v průběhu roku (od data podání žádosti o dotaci do 31. prosince), pak to má většinou vliv

i na žádost o poskytnutí dotace, kterou je potřeba také upravit.

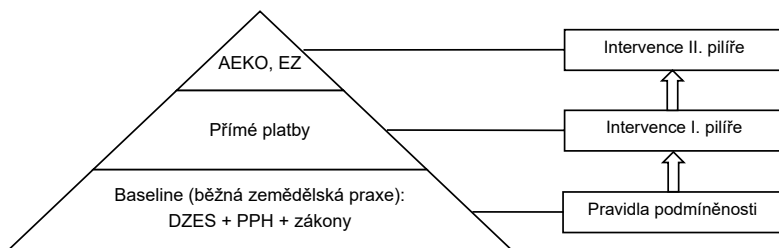
Při navýšení zařazené výměry v pátém roce období plnění víceletých podmínek, kdy bude uzavírán nový pětiletý závazek, bude možné vymezit na DPB nový titul ve vrstvě ENVIRO⁵ v LPIS.

Dotace v podopatřeních AEKO kompenzuje ušlé příjmy a dodatečné náklady, které vznikají při plnění podmínek na dodržení příslušného způsobu hospodaření. Současně se jedná o způsoby hospodaření, které jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Tuto definují základní předpisy jak na národní, tak na evropské úrovni⁶. Jak již bylo uvedeno, jedná se v první řadě o pravidla podmíněnosti, což jsou povinné požadavky na hospodaření (dále jen „PPH“), standardy dobrého zemědělského

⁵ Tato vrstva byla vytvořena jako podklad pro vymezení titulů v podopatření Ošetřování travních porostů již v programovém období PRV 2007–2013 a je pravidelně aktualizována, aby vymezení odpovídalo stavu porostu i územním změnám pozemků.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172.

Obr. 2 Schéma návaznosti politických nástrojů ve způsobech zemědělského hospodaření

a environmentálního stavu půdy (dále jen „DZES“)⁷ a minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin (podrobněji v kapitole 3). Aby mohla být vyplacena dotace AEKO v plné výši, musí být znění podmínek, které žadatelé musí plnit, současně i nad rámec požadavků, které vyplývají z pravidel pro poskytnutí přímých plateb. V případech,

⁷ Seznam standardů: 1. Zachování trvalých travních porostů na základě poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše; 2. Ochrana mokřadů a rašeliníšť; 3. Zákaz vypalování strnišť na orné půdě vyjma případů odvodněných zdravím rostlin; 4. Zřízení ochranných pásů podél vodních toků; 5. Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu; 6. Minimální půdní pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích; 7. Střídání plodin na orné půdě, s výjimkou plodin pěstovaných ve vodě (7 A. Střídání plodin na orné půdě, 7 B. Omezení plochy jedné plodiny); 8. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, Zachování krajinných prvků, Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat a jako možnost opatření proti invazním druhům rostlin (8 A. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, 8 B. Zachování krajinných prvků, 8 C. Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat); 9. Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách sítě Natura 2000.

kdy se tedy některé podmínky setkávají, dochází u některých podopatření ke snížení dotace. Ke snížení výše podpory může docházet také v případě kombinovatelnosti různých dotačních zdrojů, například při souběhu AEKO a ekologického zemědělství. Snížení dotace vychází ze základního principu, který podporuje pravidla pro veřejné výdaje v EU. Tímto principem je ošetřeno, že žádné náklady na stejnou činnost nejsou financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Toto pravidlo se označuje jako **pravidlo dvojího financování**. Ministerstvo zemědělství v rámci schvalování podpory AEKO pro programové období 2023–2027 identifikovalo několik rizik dvojího financování, u kterých došlo ke stanovení odpočtů.

Princip návaznosti jednotlivých politických nástrojů znázorňuje schéma na Obr. 2. Daný nástroj musí jít ve znění podmínek vždy nad úroveň, která je pod ním. V případě, že tomu tak není, je uplatněn odpočet dotace. Základní úroveň je u zemědělců požadována bez nároku na úplatu, ale tyto základní podmínky hospodaření je nutné dodržovat, aby mohli zemědělci dostávat dotaci za splnění některé z vyšších úrovní. Přímé platby a následně intervence AEKO či EZ jsou tedy nadstavbou základní úrovně a za dodržování jejich podmínek jsou žadatelům o dotaci kompenzovány dodatečné náklady či ušlé příjmy.

2.1 Přehled sazeb dotací v podopatřeních AEKO v období 2023–2027

Pro základní orientaci jsou v tabulce uvedeny sazby jednotlivých podopatření a titulů platné pro rok 2023.

Tab. 1 Sazby pro AEKO v podopatřeních nebo v jednotlivých titrelech v roce 2023

Podopatření	Titul	Výše podpory ¹⁾ (EUR/ha)	
Zatravňování orné půdy	Zatravňování orné půdy běžnou směsí	312	
	Zatravňování orné půdy druhově bohatou směsí	348	
	Zatravňování orné půdy regionální směsí	1. rok	1 114
		2.–5. rok	237
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru běžnou směsí	337	
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru druhově bohatou směsí	390	
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru regionální směsí	1. rok	1 136
		2.–5. rok	259
	Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech	312	
Zatravňování drah soustředěného odtoku	482		
Ošetřování extenzivních travních porostů	Obecná péče o extenzivní louky a pastviny	91	
	Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	166	
	Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	185	
	Horské a suchomilné louky hnojené	170	
	Horské a suchomilné louky nehnojené	171	
	Trvale podmáčené a rašelinné louky	691	
	Ochrana modrásků	174	
	Ochrana chřástala polního	199	
	Suché stepní trávníky a vřesoviště	352	
	Málo úživné pastviny	352	
	Druhově bohaté pastviny	211	
	Platba na výsledek	148	
Pěstování meziplodin	Pěstování meziplodin pro zlepšení struktury půdy	154	
	Pěstování meziplodin proti utužení půdy	152	
Krajinotvorné sady		116	
Biopásy	Krmné biopásy	676	
	Nektarodárné biopásy	597	
	Kombinované biopásy	639	

Podopatření	Titul	Výše podpory ⁴⁾ (EUR/ha)
Ochrana čejky chocholáté		630
Druhově bohaté pokrytí orné půdy		417
Integrovaná produkce ovoce		460
Integrovaná produkce révy vinné	Základní ochrana vinic	334
	Nadstavbová ochrana vinic	672
Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor	Integrovaná produkce zeleniny	462
	Integrovaná produkce víceletých produkčních plodin	462
	Integrovaná produkce jahodníku	462
	Integrovaná produkce brambor	462

⁴⁾ Výše dotace platné v roce 2023. V dalších letech může dojít ke změnám prostřednictvím modifikace Strategického plánu SZP.

Sazba pro podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě bude od roku 2024 stanovena ve výši 151 EUR/ha pro všechny tituly.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočítání z eur se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Celková výše dotace se vypočítá jako součin sazby dle Tab. 1 pro daný titul a výměry, na kterou je dotace v rámci příslušného podopatření a titulu poskytována.

Dotace se neposkytne na díl půdního bloku, který se nachází na území hlavního města Prahy.

2.2 Odpočty sazeb při souběhu s národní legislativou

Ke snížení dotace v případě souběhu s národní legislativou⁸ dochází na územích, kde je nějakým způsobem omezeno hnojení – týká se zemědělské kultury trvalé travní porosty či travních porostů pěstovaných na orné půdě. Jelikož je v některých podopatřeních AEKO hrazena újma kvůli sníženému výnosu travní hmoty z důvodu omezení/zákazu hnojení, nelze ji logicky v těchto oblastech hradit, neboť hnojení je zde již nějakým způsobem omezeno na základě obecně platného právního předpisu. Nejde zde tedy o újmu vznikající na základě podmínky jdoucí nad rámec běžné praxe a došlo by k porušení pravidla dvojího financování. Jde konkrétně o tyto případy a částky snížení dotace od sazby uvedené v Tab. 1:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny**)⁹ a **Zatravnňování orné půdy**: snížení dotace o **95 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti

⁸ Se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva. Uvedenou částku, která vychází z újmy z důvodu sníženého výnosu travní hmoty z důvodu zákazu hnojení, je nutné ze sazby daného podopatření AEKO odečíst,

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny**)¹⁰ a **Zatravnňování orné půdy**: snížení dotace o **57 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce). Na travních porostech je omezeno používání hnojiv pouze na hnojiva organická. Zmíněné tituly AEKO kompenzují újmu za totožnou podmínku, uvedenou částku ze sazby AEKO je proto nutné odečíst,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **75 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády

¹⁰ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **45 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce),
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **57 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **34 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce).

V LPIS lze u každého dílu půdního bloku na záložce „Podrobné – AEKO 2023+ Info – Ostatní údaje AEKO“ zjistit, zda se na díl půdního bloku vztahuje výše uvedené snížení dotace.

2.3 Odpočty sazeb při plnění pravidel podmíněnosti

Zemědělci jsou povinni plnit požadavky DZES bez úplaty a v rámci jednotlivých podopatření AEKO je možné kompenzovat pouze náklady nad rámec základních standardů hospodaření. U některých podopatření je toto již ošetřeno v rámci stanovené sazby a nemusí proto docházet ke snížení dotace. V jiných případech, kdy bude

žadatel některé činnosti vykazovat jako plnění systému podmíněnosti a zároveň se jedná o placenou podmínku v rámci podopatření AEKO, bude docházet k odpočtům od sazby uvedené v Tab. 1. Jedná se konkrétně o tyto případy:

- v rámci podopatření **Pěstování meziplodin**: když osetá plocha meziplodinami plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (v roce 2023 činí toto snížení dotace **50 EUR/ha**),
- v rámci podopatření **Biopásy a Ochrana čejky chocholaté**: když osetá plocha biopásu plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (v roce 2023 je stanoveno snížení dotace o **460 EUR/ha**),
- v rámci podopatření **Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: když osetá plocha biopásu plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (snížení dotace o **230 EUR/ha** v roce 2023¹¹).

Výjimku tvoří případ, kdy je na ploše vymezen ochranný pás podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti zemědělcům (NV č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům). V této situaci totiž nebude docházet k odpočtu ze sazby AEKO, ale tato nebude vůbec poskytnuta.

¹¹ Uvedené odpočty z důvodu vyčlenění neprodukční plochy jsou platné v roce 2023. Aktuálně je na úrovni EU v řešení modifikace Strategického plánu SZP a může dojít ke změně ve výši těchto odpočtů.

2.4 Odpočty sazeb při plnění podmínek přímých plateb

V případě, že zemědělec deklaruje danou činnost jako splnění podmínky přímých plateb a zároveň za ni pobírá podporu, nelze tuto činnost kompenzovat také v rámci podopatření AEKO. V takových případech bude proto docházet k odpočtu od sazby uvedené v Tab. 1, a to konkrétně u těchto podopatření:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů¹²**: v podmínkách podopatření AEKO je stanovena podmínka pro DPB s výměrou nad 10 ha, aby na nich bylo při první seči ponecháno 3–15 % ploch neposečených. Jelikož je obdobná podmínka stanovena také v rámci požadavků přímých plateb (v rámci základní celofaremní ekoplatby na zemědělské kultuře TTP), tedy s výjimkou, že zde je toto požadováno až na DPB s výměrou od 12 ha, dochází na těchto plochách k souběhu totožné podmínky. Z tohoto důvodu dochází při souběhu uvedených podpor k odpočtu platby AEKO, a to ve výši **15 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Pěstování meziplodin**: v podmínkách celofaremní ekoplatby je stanoveno udržitelně hospodařit s organickou hmotou, přičemž jednou z možností je plnění prostřednictvím pěstování meziplodin. Pokud za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **82 EUR/ha**, která vychází

z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,

- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Krmné biopásy**, v podopatření **Ochrana čejky chocholaté a Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: pomocí uvedených podopatření AEKO může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **71 EUR/ha** (výše odpočtu platná v roce 2023), která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Nektarodárné biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **29 EUR/ha** (výše odpočtu platná v roce 2023), která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vysetí tohoto typu biopásu,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Kombinované biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **43 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vysetí tohoto typu biopásu

¹² Neuplatní se u titulů Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ochrana modrásků, Ochrana chřástala polního, Suché stepní trávníky a vřesoviště, Málo úživné pastviny a Druhově bohaté pastviny. U těchto titulů není příplatek za ponechání neposečených ploch poskytován a z tohoto důvodu nedochází ani k odpočtu.

- v rámci podopatření **Integrovaná produkce ovoce**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na ovocný sad v rámci celofaremní ekoplátby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **18 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého meziřadí a manipulačního prostoru sadu a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst,
- v rámci podopatření **Integrovaná produkce révy vinné**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na vinice v rámci celofaremní ekoplátby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **20 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého druhého meziřadí a manipulačního prostoru a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst.

Od roku 2024 bude nově zavedeno podopatření **Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě** (čtyři tituly dle oblasti působnosti – VN Římov, VN Švihov, VN Vrchlice a VN Opatovice), a také zde bude reálně hrozit riziko souběhu s podmínkami přímých plateb. I v tomto podopatření bude tedy docházet v případě identifikovaného překryvu k odpočtu sazby (ve výši 11 EUR/ha), aby nebylo porušeno pravidlo dvojího financování.

U některých podopatření je uvedeno, že se jedná o výši odpočtu platnou v roce 2023. V průběhu období plnění víceletých podmínek může totiž dojít k modifikaci Strategického plánu SZP, a tak i ke změně

výše odpočtu. Je proto nutné sledovat aktuální znění nařízení vlády, kde budou aktuální informace uvedeny.

2.5 Odpočty sazeb při souběhu podopatření AEKO s ekologickým zemědělstvím

Jak již bylo řečeno dříve, žádné náklady na stejnou činnost nesmí být financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Zásadní je uplatnění tohoto pravidla pro ekologicky hospodařící zemědělce, kterým se krátí některé dotace v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů. Detailně jsou odpočty při souběhu s ekologickým zemědělstvím uvedeny v kapitole věnované právě tomuto podopatření.

V případě podopatření Zatravňování orné půdy se ekologickým zemědělci na zatravňovaný DPB neposkytne dotace v ekologii, souběh tohoto podopatření s opatřením EZ tedy je možný, ale nikoliv souběh dotačních podpor. Totožně je tomu také v případě kombinace podpory opatření Ekologické zemědělství a podopatření Biopásy, Ochrana čejky chocholaté a Druhově bohaté pokrytí orné půdy.

Podopatření Integrovaná produkce není na jednom dílu půdního bloku kombinovatelné s opatřením Ekologické zemědělství. Souběh těchto opatření tedy je umožněn, ale nikoliv na stejné ploše.

Úplně vyloučen je pak souběh podopatření Pěstování meziplodin a Krajnotvorné sady s opatřením Ekologické zemědělství.

Složitým problémem je vzájemná kombinovatelnost různých dotačních zdrojů. Obecně lze říci, že neplatí žádné omezení, které by bránilo kombinaci dotací na dílu

půdního bloku v rámci přímých plateb¹³ a podopatřeními AEKO. Rovněž některé intervence plošného charakteru dle Strategického plánu SZP (Oblasti s přírodními a jinými omezeními, tzv. ANC¹⁴, Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě, opatření Agrolesnictví¹⁵) jsou s AEKO kombinovatelné. Kombinovatelnost AEKO s opatřením Ekologické zemědělství je možná, s výjimkou dílů půdních bloků zařazených v podopatření Integrovaná produkce a v podopatření Pěstování meziplovin. Jak je ale již výše vysvětleno, při kombinaci opatření Ekolo-

gické zemědělství s podopatřením AEKO se některé platby snižují z důvodu zabránění dvojímu financování, případně se podpora EZ při souběhu vůbec neposkytne.

Kombinovatelnost podopatření AEKO na jednom dílu půdního bloku mezi sebou vzájemně je vyloučena povahou jednotlivých podopatření a titulů AEKO. Kombinovatelnost AEKO a dotačních zdrojů poskytovaných Ministerstvem životního prostředí je možná pouze pokud je hrazena jiná činnost, náklad nebo újma.

¹³ Přímé platby zahrnují: základní podporu příjmu pro udržitelnost, platbu pro malé zemědělce, doplňkovou redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost, režimy pro klima a životní prostředí, doplňkovou podporu příjmu pro mladé zemědělce a podporu příjmu vázanou na produkci.

¹⁴ Dříve LFA

¹⁵ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

3 Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Minimální požadavky pro používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin jsou další podmínky způsobilosti pro poskytování dotací. Pro zemědělce jsou tedy závazné v případě, že chtějí do některého podopatření AEKO vstoupit. Jak již bylo uvedeno dříve, jedná se o základní pravidla, za která zemědělcům nenáleží dotace, byť znamenají určité omezení hospodaření. Dle schématu (viz Obr. 2) se jedná o základní úroveň, tedy takzvanou běžnou zemědělskou praxi, která je dle své definice základem, od kterého se lze „odrazit“ a způsob hospodaření zlepšovat dle podmínek předpisů vyšší úrovně (zde již za úplaty). Tyto požadavky jsou žadatelé povinni dodržovat na celé výměře zemědělského podniku, a to bez ohledu na to, zda je daný DPB zařazen v AEKO.

Kontroly minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. V porovnání s právní úpravou platnou do roku 2023 jsou nově pravidla o stanovení minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin zařazena v nařízení vlády o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

Minimální požadavky pro použití hnojiv jsou v souladu s nitrátovou směrnicí¹⁶, jejíž

vybrané požadavky jsou také součástí pravidel podmíněnosti (= Cross Compliance). Podstatné tedy je, že tyto vybrané podmínky platí i pro zemědělské podniky, které se nacházejí i mimo zranitelné oblasti dusičnany. Pravidla podmíněnosti jsou totiž závazná pro všechny zemědělce, kteří požadují platbu v některém podopatření AEKO.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet minimální požadavky pro použití hnojiv¹⁷:

- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek v období zákazu hnojení,
- dodržovat zákaz pěstování erozně nebezpečných plodin na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoliv část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvary povrchových vod, se nesmí pěstovat kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója, slunečnice nebo čirok),
- dodržovat zákaz používání dusíkatých hnojivých látek (s výjimkou sklíditelných rostlinných zbytků) na zemědělskou půdu zaplavenou, přesycenou vodou, promrzlou nebo pokrytou sněhem,
- dodržovat rovnoměrné pokrytí pozemku při hnojení (nelze používat dusíkaté hnojivé látky, pokud způsob jejich užití nevede k rovnoměrnému pokrytí pozemku),
- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích s ornou půdou se sklonitostí převyšující 10° nebo s trvalým

¹⁶ Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

¹⁷ Dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů.

travním porostem se sklonitostí převyšující 12° se nesmí používat dusíkaté hnojivé látky, s výjimkou tuhých statkových a organických hnojiv, v případě orné půdy bez porostu zapravených do 24 hodin po jejich použití a přívodu dusíku ve výkalech a moči při pastvě hospodářských zvířat na pozemku). Požadavek se nevztahuje na ponechané sklíditelné rostlinné zbytky.

Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin obsahují obecné zásady na jejich používání, požadavky na způsobilost pro nakládání s nimi, požadavky na jejich skladování a na vedení evidence. Všechny požadavky jsou stanoveny na základě platných národních právních předpisů.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržovat minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin¹⁸:

- používat přípravky na ochranu rostlin pro profesionální uživatele získané od registrovaného distributora, nebo u kterých je držitelem povolení,
- zajistit skladování přípravku určeného pro profesionální uživatele, pouze pokud je obdržel od registrovaného distributora, nebo pokud je držitelem povolení.

Kromě uvedených minimálních požadavků musí žadatelé o podopatření AEKO splňovat i následující:

- v případě použití hnojiv vést evidenci hnojení v souladu se zákonem o hnojivech¹⁹

¹⁸ Dle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, v platném znění.

- (o množství, druhu a době jejich použití podle jednotlivých pozemků, plodin a let),
- v případě použití přípravků na ochranu rostlin vést záznamy o používání těchto přípravků v souladu s předpisem EU²⁰,
- uchovávat tyto evidence pro potřeby kontroly prokazující poskytnutí a užití dotace minimálně po dobu 10 let²¹.

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, v platném znění.

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, v platném znění.

4 Ošetřování extenzivních travních porostů

4.1 Úvod

Ošetřování travních porostů dlouhodobě patří mezi nejrozšířenější podporu v rámci AEKO v České republice a podpora pokračuje také v novém programovém období od roku 2023. Podmínky tohoto podopatření mají za cíl zajistit zachování, případně i zvýšení druhové pestrosti travních porostů a poskytovaných ekosystémových služeb. Podmínky zohledňují jak požadavky ochrany přírody, tak požadavky zemědělské činnosti. Podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů směřuje jak na luční porosty, tak i na pasené plochy. Nabízí široké spektrum nadstavbových titulů, které jsou cílené na různá travní společenstva nebo cílové chráněné druhy živočichů. Při vhodné kombinaci mohou přispět ke zlepšení biodiverzity travních porostů, aniž by bylo výrazně omezeno hospodaření na těchto pozemcích.

Zásadní novinkou v programovém období 2023–2027 bylo vymezení jednotlivých titulů v LPIS, které je nově závazné jak pro oblasti s vyšší ochranou²², tak také pro volnou krajinu, tedy oblasti mimo chráněná území. **Pokud bude ve volné krajině vymezen některý z nadstavbových titulů (tj. Ochrana modrásků, Suché stepní trávníky a vřesoviště, Ochrana chřástala polního a Trvale podmáčené a rašelinné louky), nelze si zvolit základní titul (Obecná péče o extenzivní louky a pastviny).**

Je tedy nutné v případě zařazení do podopatření zvolit právě titul, který na daném pozemku byl vymezen orgánem ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO²³. Tato vrstva byla vytvořena jako podklad pro vymezení titulů v podopatření Ošetřování travních porostů již v programovém období PRV 2007–2013 a je pravidelně aktualizována, aby vymezení odpovídalo stavu porostu i územním změnám pozemků. Zdrojem pro toto vymezení je projekt Agentury ochrany přírody a krajiny ČR s názvem Mapování biotopů ČR, jehož výsledkem je základní vrstva mapování biotopů ČR, která přináší výchozí celoplošnou informaci o výskytu a stavu přírodních biotopů na našem území. Tato vrstva se udržuje v aktuální podobě a aktualizace probíhá v pravidelných dvanáctiletých cyklech. Orgán ochrany přírody pak na základě mapování na konkrétních DPB navrhuje nejvhodnější titul, přičemž v některých případech se lze na volbě mezi více tituly domluvit s ohledem na žadatelovy provozní podmínky. Vymezení je pak pro žadatele závazné a v případě zájmu o vstup do AEKO si může zvolit pouze titul, který je na daném pozemku vymezen. **Vstup do základního titulu Obecná péče o extenzivní louky a pastviny je umožněn také v prioritních oblastech, ale pouze na základě vymezení orgánem ochrany přírody v LPIS ve vrstvě ENVIRO. Také ve volné krajině, tj. mimo prioritní oblasti, bude povinností**

²² Jedná se o zvláště chráněná území, ochranná pásma národních parků a oblasti soustavy Natura 2000 – sem spadají ptačí oblasti a evropsky významné lokality.

²³ Do vrstvy ENVIRO v LPIS zadávají orgány ochrany přírody také souhlasná stanoviska (např. na složení směsi, změny termínů apod.).

žadatele vstoupit do nadstavbového titulu, pokud má titul na daném dílu půdního bloku vymezen. Ve volné krajině, tj. mimo prioritní oblasti, se základní titul (Obecná péče o extenzivní louky a pastviny) nevymezuje.

Podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů se člení na celkem dvanáct titulů. Tituly, které existovaly v programovém období PRV 2014–2022, zůstávají zachovány i pro období 2023–2027. **Nabídka titulů se navíc rozšířila o dva další, tj. Platba na výsledek a Málo úživné pastviny.** Titul Platba na výsledek je pilotně zaveden na vybraném území CHKO Železná hory a specifikum tohoto titulu je, že zemědělci nemají striktně stanovené podmínky, ale naopak budou hospodařit na základě svých znalostí a rozhodnutí a kompenzováni budou za dosažený výsledek, tedy za zachování (či zlepšení) druhové rozmanitosti (tj. množství druhů na daných pozemcích). Současně došlo v tomto programovém období k upravení některých podmínek stávajících titulů, které budou podrobněji vysvětleny dále.

Jeden žadatel může být současně zařazen ve vícero titulech, ale zároveň platí, že jeden díl půdního bloku může být zařazen pouze v jednom z nich. V průběhu pětiletého období plnění víceletých podmínek není možné vybraný titul měnit, až na výjimky, které tvoří možnost přechodu z hnojených mezofilních a vlhkomilných luk a z horských a suchomilných luk do nehnojené varianty těchto titulů. **Od roku 2024 bude nově umožněn také přechod z nehnojených horských a suchomilných luk do hnojené varianty tohoto titulu.** Také titul Obecná péče o extenzivní louky a pastviny lze na území CHKO Železná hory v průběhu období plnění víceletých podmínek

převymezit na titul Platba na výsledek, pokud je vymezeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS příslušné cenové stanoviště. Dále je v případě vyhlášení nového zvláště chráněného území, případně při změně jeho hranic, na dotčených plochách možné změnit základní titul na nadstavbový. Tyto přechody mezi uvedenými tituly jsou spojeny s podmínkou podání žádosti o změnu zařazení, popřípadě žádosti o zařazení, když je vymezeno nové chráněné území, do daného titulu. Žádost je nutné podat nejpozději do 15. května příslušného kalendářního roku.

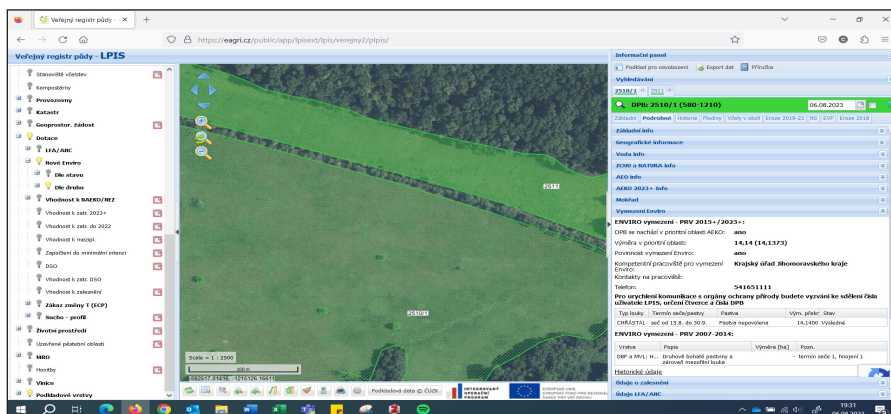
Při navýšení zařazené výměry v pátém roce období plnění víceletých podmínek, kdy bude uzavírán nový pětiletý závazek, bude možné vymezit na DPB nový titul ve vrstvě ENVIRO v LPIS.

4.2 Cíl a přínos podopatření

Podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů reaguje na značný pokles biodiverzity u některých skupin živočichů vázaných na obhospodařované trvalé travní porosty, dále na ztrátu stanovišť vhodných pro různé skupiny organismů a na způsob obhospodařování trvalých travních porostů, který není v souladu s potřebami místních ekosystémů a vede k nežádoucí změně společenstev. Cílem podopatření, respektive nadstavbových titulů, je zemědělské obhospodařování cenných stanovišť na trvalých travních porostech nastavit takovým způsobem, aby bylo v souladu s potřebnou ochranou těchto ploch.

Podopatření cílí jak do tzv. prioritních oblastí, tj. oblastí s vysokou přírodní hodnotou (zvláště chráněná území, ochranná pásma národních parků, oblasti Natura 2000, tak do volné krajiny. Na plochách daných území jsou podmínkami jednotlivých titulů optimalizovány termíny seče (pastvy)

Obr. 4 Ukázka grafického znázornění DPB s vymezeným nadstavbovým titulem ve vrstvě ENVIRO

s ohledem na charakter daného stanoviště nebo potřeby cílových druhů, které se na stanovišti vyskytují (druhy rostlin, ptáků nebo motýlů). Dále je optimalizováno hnojení, také s ohledem na charakter stanoviště. Na některých lokalitách je hnojení dokonce úplně vyloučeno.

S ohledem na výše uvedené je podopatření členěno na základní titul a tzv. nadstavbové managementy. V prioritních oblastech (v některých případech i ve volné krajině) jsou vymezeny v LPIS ve vrstvě ENVIRO vhodné nadstavbové tituly, a to s ohledem na výskyt cílových druhů živočichů a rostlin.

Finanční podpora v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů je určena všem, kteří hospodáří na trvalých travních porostech, chovají hospodářská zvířata a mají zájem extenzivním způsobem hospodaření přispět ke zlepšení stavu lučních a pastevních porostů v České republice. V novém programovém období došlo k úpravě pouze některých vybraných podmínek na základě připomínek z řad zemědělské, ale i odborné veřejnosti. Velká

část požadavků zůstala ve shodném znění jako v předchozím programovém období.

Jak již bylo uvedeno výše, výrazná změna souvisí především s vymezováním titulů ve vrstvě ENVIRO v LPIS, která je nyní závazná také mimo chráněná území. Pro zjištění, jak se toto týká právě konkrétního pozemku, lze jednoduše využít LPIS (dostupný z <https://eagri.cz/public/web/mze/farmer/LPIS/>):

1. V LPIS je přehledu dílů půdních bloků s vymezeným titulem ve vrstvě ENVIRO věnován tisk č. 3b. Ve sloupečku „Typ louky“ je uveden vymezený titul. Vysvětlení zkratk je uvedeno pod tabulkou v tisku.
2. Na konkrétním dílu půdního bloku na záložce „Podrobné“ je v sekci „Vymezení Enviro“, položka „ENVIRO vymezení – PRV 2015+ / 2023+“ rovněž uvedeno vymezení konkrétního titulu a jeho výměra, případně další podrobnosti (např. termín seče aj.).
3. Způsobilost k danému titulu v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů lze také graficky znázornit v mapě zvýrazněním vrstvy, resp. zapnutím žá-

rovky v uzlu „Dotace → Nové Enviro“. Ty jsou dále rozděleny dle stavu a druhu (resp. typu titulu).

4. Pokud se žadatele vrstva ENVIRO v LPIS týká, tak na hlavní záložce „Uživatel“ v podzáložce „Nejisté ENVI“ může zkontrolovat, zda se u něj objevuje nějaké kolizní vymezení, popřípadě zda jsou nějaké díly půdních bloků bez vymezeného titulu. Před podáním žádosti o zařazení je optimální, abys tato záložka byla prázdná. V takovém případě je vhodné se obrátit na místně příslušný orgán ochrany přírody, který následně provede nápravu.

Vymezování vrstvy ENVIRO v LPIS provádějí orgány ochrany přírody. Jejich pravomoci jsou rozdělené následovně:

- území národních parků a ochranných pásem národních parků, Chráněná krajinná oblast Šumava, CHKO Labské pískovce včetně maloplošných zvláště chráněných území na těchto územích – správy národních parků,
- území ostatních chráněných krajinných oblastí včetně maloplošných zvláště chráněných území na těchto územích, a dále území národních přírodních rezervací a národních přírodních památek mimo velkoplošná zvláště chráněná území – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – místně příslušné regionální pracoviště,
- území přírodních rezervací a přírodních památek mimo velkoplošná zvláště chráněná území, a dále území soustavy Natura 2000 mimo zvláště chráněná území – referát životního prostředí příslušného krajského úřadu,
- území soustavy Natura 2000, pokud se překrývá s CHKO (mimo CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce) vč. maloplošných zvláště chráněných území na těchto územích, nebo s národní přírodní rezervací a národní přírodní památkou mimo velkoplošná zvláště chráněná území – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – místně příslušné regionální pracoviště nebo správa národních parků,
- území soustavy Natura 2000, pokud se překrývá s národními parky či ochranným pásem národních parků (vč. CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce) vč. maloplošných zvláště chráněných území na těchto územích – správy národních parků,
- území soustavy Natura 2000, pokud se překrývá s územím přírodní památky a přírodní rezervace mimo velkoplošná zvláště chráněná území – referát životního prostředí příslušného krajského úřadu,
- volná krajina – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – místně příslušné regionální pracoviště,
- území vojenských újezdů – újezdní úřady.

Kromě vymezování vrstvy ENVIRO v LPIS mají orgány ochrany přírody pravomoc **vydávat souhlasná stanoviska** s některými činnostmi, které se odlišují od podmínek daných titulem a souvisí např. s posuny termínu seče či pastvy, odpuštění seče/pastvy, složení výsevní směsi a podobně. Pravomoci orgánů ochrany přírody k vydávání souhlasných stanovisek jsou uvedeny výše s výjimkou vydání výjimky u DPB nacházejícím se ve volné krajině, na kterém je základní titul Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, kde je kompetentním orgánem referát životního prostředí příslušného krajského úřadu. Pokud je v dostatečném předstihu souhlasné stanovisko vloženo do evidence LPIS, nejedná se o porušení podmínek daného titulu a podpora bude poskytnuta. Spoluprací s orgánem ochrany

přírody tak lze dosáhnout vyšší flexibility jednotlivých dotačních titulů.

Ve volné krajině, tj. minimálně 50 % výměry dílu půdního bloku se nachází mimo zvláště chráněná území, ochranná pásma národních parků nebo oblasti soustavy Natura 2000, lze primárně vstoupit do základního titulu Obecná péče o extenzivní louky a pastviny (ve volné krajině se základní titul nevymezuje ve vrstvě ENVIRO v LPIS). Mimo chráněná území ale mohou být vymezeny²⁴ některé nadstavbové tituly a v takovém případě je povinnost se tímto vymezením řídit. Ve volné krajině se to týká nadstavbových titulů Ochrana modrásků, Suché stepní trávníky a vřesoviště, Ochrana chřástala polního a Trvale podmáčené a rašelinné louky.

V prioritních oblastech, alespoň 50 % výměry dílu půdního bloku se nachází²⁵ v oblastech zvláště chráněných územích, ochranném pásmu národního parku nebo na území soustavy Natura 2000, lze primárně vstoupit do nadstavbových titulů vymezených ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Kromě výše uvedených nadstavbových titulů se to však může týkat i titulů ostatních, tedy Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky hnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Málo úživné pastviny a Druhově bohaté pastviny. Specifický je titul Platba na výsledek, do kterého lze vstoupit pouze na vybraném

území CHKO Železné hory²⁶, které bylo zvoleno jako pilotní území pro programové období 2023–2027. Žadatelé mohou v prioritních oblastech vstoupit i do základního titulu Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, ale také tento titul musí být ve vrstvě ENVIRO v LPIS na dílu půdního bloku vymezen (narozdíl od volné krajiny, kde se nevymezuje).

V rámci vrstvy ENVIRO v LPIS mohou být některé plochy označeny jako nevhodné pro vstup do podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů, tzv. AEKO NIC. Důvodem je většinou výskyt takových biotopů či druhů, jejichž potřebám nevyhovuje žádný z nabízených dotačních titulů. S takovými díly půdních bloků nelze do podopatření vstoupit, ale lze očekávat, že ze strany orgánu ochrany přírody dojde k nabídnutí jiného finančního nástroje podporujícího správnou péči.

²⁴ Daný DPB je vymezen jako hnízdní lokalita chřástala polního, podmáčená nebo rašelinná louka nebo stanoviště modráska, nebo na něm je vymezeno příslušné cenné stanoviště (suchý stepní trávník a vřesoviště).

²⁵ Dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Jedná se o DPB, který se nachází alespoň z 50 % v oblasti zvláště chráněného území Železné hory a je na něm vymezeno příslušné cenné stanoviště platba na výsledek.

Tab. 2 Přehled sazeb u jednotlivých titulů v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů

Titul	Výše podpory (EUR/ha)
Základní titul:	
Obecná péče o extenzivní louky a pastviny	91
Nadstavbové tituly:	
Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	166
Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	185
Horské a suchomilné louky hnojené	170
Horské a suchomilné louky nehnojené	171
Trvale podmáčené a rašelinné louky	691
Ochrana modrásků	174
Ochrana chřástala polního	199
Suché stepní trávníky a vřesoviště	352
Málo úživné pastviny	352
Druhově bohaté pastviny	211
Platba na výsledek	148

4.2.1 Sazba dotace

V Tab. 2 je uveden přehled roční výše podpory u jednotlivých titulů v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů.

Také v tomto programovém období, tedy od roku 2023, zůstává v platnosti podmínka na **ponechání neposečených ploch**, a dokonce je tato povinnost stanovena již na DPB s výměrou nad 10 ha. Za tuto činnost náleží zemědělcům platba, sazba za daný titul se tedy navýší o **15 EUR/ha** (vztahuje se na základní titul, tj. Obecná péče o extenzivní louky a pastviny a dále se týká následujících nadstavbových titulů: Mezofilní a vlhkomilné louky (hnojené i nehnojené), Horské a suchomilné louky (hnojené i nehnojené) a titulu Platba na výsledek, pokud je prvním ošetřením seč a ne pastva a zároveň v příslušném kalendářním roce neproběhla na daném DPB obnova). Neposečené plochy lze ponechávat i dobrovolně, a to na dílech půdních

bloků s nižší výměrou, tedy pod 10 ha. Také v tomto případě je tato činnost kompenzována ve shodné výši, pokud o tuto podporu zemědělec požádá. Jelikož je povinnost na ponechání nepokosených ploch u DPB s výměrou nad 12 ha stanovena již v rámci příjmů plateb (v rámci základní celofaremní ekoplatby na kultuře TTP), dochází na těchto plochách k souběhu totožné podmínky. Z tohoto důvodu dochází při souběhu uvedených podpor k odpočtu platby AEKO ve výši 15 EUR/ha.

Na trvalých travních porostech je i v programovém období 2023–2027 umožněn souběh podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů a opatření Ekologického zemědělství. Pokud však o podporu požádá ekologický zemědělec, který současně požaduje dotaci na ekologické hospodaření na trvalých travních porostech, pak se dotace v nadstavbových titulech (s výjimkou titulu Platba na výsledek, kde

Tab. 3 Přehled sazeb u jednotlivých nadstavbových titulů při souběhu podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů s podporou na travních porostech v opatření Ekologické zemědělství

Titul	Výše podpory při souběhu s EZ (EUR/ha)
Nadstavbové tituly:	
Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	98
Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	136
Horské a suchomilné louky hnojené	120
Horské a suchomilné louky nehnojené	135
Trvale podmáčené a rašelinné louky	640
Ochrana modrásků	135
Ochrana chřástala polního	162
Suché stepní trávníky a vřesoviště	330
Málo úživné pastviny	330
Druhově bohaté pastviny	155

je sazba při souběhu režimů totožná) v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů snižuje. Jak již bylo v kapitole o základních principech AEKO vysvětleno, totožné omezení nelze hradit dvakrát, neboť by to bylo proti pravidlu dvojího financování. Ekologové tedy musí při souběhu tohoto podopatření s podporou v EZ počítat u nadstavbových titulů s vyšší sazeb dle Tab. 3.

Ke snížení sazby u titulů AEKO na trvalých travních porostech dochází také v případě, pokud se daný díl půdního bloku nachází na území 1. zóny CHKO, na území národního parku, popřípadě v oblasti zranitelné dusičnany. Tato snížení souvisí s úpravou hnojení v daných oblastech, která je již omezena jiným předpisem. Odpočty jsou stanoveny s ohledem na typ omezení – jednak pro oblasti, kde je daným předpisem hnojení úplně vyloučeno a jednak pro oblasti, kde je hnojení omezeno (jsou zde povolena pouze hnojiva organická). S výjimkou titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Suché stepní trávníky

a vřesoviště a Trvale podmáčené a rašelinné louky, kde žádný odpočet není stanoven, dochází ke snížení sazby u zbývajících nadstavbových titulů následovně:

- jde-li o díl půdního bloku, který se nachází na území 1. zóny CHKO, popř. v oblasti zranitelné dusičnany:
  - **snížení o 95 EUR/ha** u titulů Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků a Druhově bohaté pastviny,
  - **snížení o 75 EUR/ha** u titulu Horské a suchomilné louky hnojené,
  - **snížení o 57 EUR/ha** u titulu Platba na výsledek,
- jde-li o díl půdního bloku, který se nachází na území národního parku:
  - **snížení o 56 EUR/ha** u titulů Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené,

Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků a Druhově bohaté pastviny,

- **snížení o 45 EUR/ha** u titulu Horské a suchomilné louky hnojené a
- **snížení o 34 EUR/ha** u titulu Platba na výsledek.

Tato snížení, ke kterým dochází v chráněných územích, může být kompenzováno dotací poskytovanou v rámci dotačního opatření Natura 2000 na zemědělské půdě²⁷.

Nově je také umožněno se souhlasem orgánu ochrany přírody v případě, že to pro daný biotop bude z hlediska ochrany přírody žádoucí, díl půdního bloku zařazený v titulu Ochrana chřástala polního pohnout. Jelikož je však podmínkami titulu stanoveno, že se hnojit na těchto pozemcích nesmí, újma za toto omezení je v sazbě AEKO kompenzována. Z tohoto důvodu dochází v těchto ojedinělých případech, kdy bude hnojení umožněno, ke snížení sazby ve výši **95 EUR/ha** a bude k němu docházet v roce, ve kterém orgán ochrany přírody vydá souhlasné stanovisko OOP.

Snížení platby se uplatní také v případě, že na dílu půdního bloku zařazeného do titulu Platba na výsledek nebude splněna podmínka výskytu minimálně čtyř rostlinných druhů nebo skupiny druhů dle požadovaného seznamu. Částka, o kterou se sazba dotace sníží, činí **57 EUR/ha**.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočít se provádí podle směnného

kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Sazba dotace u jednotlivých titulů byla stanovena na základě těchto předpokladů:

Na trvalých travních porostech je uvažována zejména produkce sena/senáže jako krmiva pro hospodářská zvířata. Požadavek na jejich extenzivní využití tak může znamenat ztrátu objemu produkce travní hmoty a snížení její výživové hodnoty. Posouzení této ztráty je provedeno porovnáním modelů smíšených farem, které vlivem vstupu do AEKO snížily intenzitu a přizpůsobily svou strukturu (tzv. extenzifikovaly hospodaření) s farmami, které by bez omezení AEKO výrobu mírně intenzifikovaly. Tento rozdíl mezi strukturami a intenzitou hospodaření se stal základem pro stanovení výchozí újmy pro základní titul, ale je také základní položkou většiny nadstavbových managementů na TTP (neplatí pro tituly Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny).

U nadstavbových titulů, kde není dovolena aplikace živin do půdy formou hnojení, je v sazbě kompenzována rovněž újma způsobená nižším výnosem píce. Navíc zde dochází ke ztrátě příjmu z důvodu zhoršené kvality píce/sena způsobené omezením termínu seče, resp. jeho odložením. Kompenzace příjmu ve formě ztráty produkce píce nastává také v důsledku podmínky na ponechání určitého procenta plochy DPB neposečené. V případě hnojených nadstavbových managementů (Horské a suchomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené) je dále kompenzována ztráta příjmu a dodatečné náklady na aplikaci organických hnojiv

²⁷ V oblastech Natura 2000 na travních porostech je kompenzována ztráta příjmu způsobená omezením nebo úplným vyloučením hnojení, které vycházejí ze směrnice 92/43/EHS a 2009/147/ES. Sazby jsou stanoveny ve výši 95 EUR/ha v 1. zónách CHKO a 56 EUR/ha v národních parcích mimo zastavěná a zastavitelná území obcí (dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

(tj. hnoje či kompostu), které souvisí se zákazem používání průmyslových hnojiv. Dále jsou započítány dodatečné mechanizační náklady na seč porostu v souvislosti s podmínkou provádění seče od středu ke krajům, kde se předpokládá navýšení nákladů na pojezdy strojů. V případě pastvin jde o plochy určené primárně pro pastvu zvířat. Platba i zde vychází ze zákazu aplikace živin do půdy (mimo pastvu), což znamená ztrátu produkce. Požadavky na likvidaci vytrvalých plevelů a sečení nedopasků jsou nad rámec běžné praxe a znamenají dodatečné náklady, které jsou v sazbě také zahrnuty.

U titulů Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny jsou v sazbě zahrnuty dodatečné náklady spojené s údržbou trvalého travního porostu v souladu se stanovenými podmínkami. V titulu Platba na výsledek jsou kromě určité újmy způsobené extenzivním hospodařením kompenzovány také náklady spojené se ztíženou administrací titulu, tzv. transakční náklady.

4.3 Podmínky

Podmínky se rozlišují na základě toho, zda se jedná o podmínky pro vstup do podopatření (tzv. podmínky způsobilosti), nebo zda jsou to podmínky přímo daného podopatření, které jsou stanoveny jednak společně pro všechny tituly a jednak jsou stanoveny vždy u každého titulu samostatně. Pro pobírání dotace je nutné je plnit všechny.

4.3.1 Vstupní podmínky pro zařazení do podopatření

Podpora se poskytuje na díl půdního bloku zemědělské půdy s druhem zemědělské kultury trvalý travní porost (v LPIS značeno písmenem „T“). **Vstoupit nelze se**

zemědělskou kulturou orná půda – travní porost (G)!

Zároveň lze zařadit pouze takový díl půdního bloku, na kterém není uplatňováno žádné jiné podopatření AEKO, není tedy na jednom DPB umožněn souběh podopatření. Také není možné přihlásit DPB, na kterém je již uplatňováno některé podopatření AEKO z předchozího programového období²⁸.

Naopak souběh s opatřením Agrolesnické systémy²⁹ je na DPB se zemědělskou kulturou trvalý travní porost umožněna a podpora bude vyplacena v plné výši v rámci obou opatření.

Neplatí povinnost zařazovat veškerou výměru trvalých travních porostů do podopatření, ale žadatel může zařadit pouze ty díly půdních bloků, pro které se rozhodne.

Je však nutné dodržet **minimální výměru** pro zařazení do podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů, která činí **2 hektary** trvalého travního porostu.

Jak již bylo dříve uvedeno, podmínkou pro zařazení do některých nadstavbových titulů je jejich **vymezení ve vrstvě ENVIRO** v LPIS. Toto platí jak v prioritních oblastech, tak ve volné krajině (zde však mohou být vymezeny jen vybrané nadstavbové tituly). V prioritních oblastech lze daný DPB zařadit i do základního titulu, ale opět platí, že tento bude v LPIS vymezen. Pokud se DPB nachází ve volné krajině a nemá žádný z nadstavbových titulů vymezen, lze daný DPB zařadit pouze do základního titulu.

²⁸ Dle nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

4.3.2 Společné podmínky podopatření

Společné podmínky podopatření se rozlišují na takové, za které je poskytována podpora (jedná se tedy o hrazené podmínky, které jsou kompenzovány v sazbě) a podmínky doplňkové, jejichž plnění sice podmiňuje příjem dotace, ale tyto podmínky nejsou přímo hrazeny v rámci dotace. Kalkulace sazby tedy doplňkové podmínky nezhledňuje.

Podmínka společná pro tituly Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Platba na výsledek, Mezofilní a vlhkomilné louky (hnojené i nehnojené) a Horské a suchomilné louky (hnojené i nehnojené), která je kompenzována v dotaci:

- **Ponechat neposečené plochy na dílech půdních bloků s výměrou nad 10 ha.**

- Tato podmínka se vztahuje na základní titul Obecná péče o extenzivní louky a pastviny a nadstavbový titul Platba na výsledek (u obou však platí tato povinnost pouze pokud neproběhne na celém DPB pastva do 31. července, tedy jako první činnost je pro tuto podmínku nutné provádět seč) a dále se vztahuje na nadstavbové tituly Mezofilní a vlhkomilné louky a Horské a suchomilné louky, a to v hnojené i nehnojené variantě.

- Povinnost ponechávat neposečené plochy na větších dílech půdních bloků byla zavedena v předchozím programovém období. Jelikož tato činnost přispívá k podpoře biodiverzity, primárně jde o podporu hmyzu včetně opylovačů, je povinnost ponechávat neposečené části zachována také v období od roku 2023. Tento požadavek je však nově stanoven

také v rámci přímých plateb³⁰ a jelikož platí pravidlo, že podmínky AEKO jsou nadstavbou podmínek nižší úrovně, došlo na základě zpřísnění požadavků k úpravě této povinnosti i v rámci AEKO.

- POZOR – nově je nutné plnit tuto povinnost již na DPB od výměry 10 ha, proti předchozímu programovému období je tedy snížena rozloha DPB ze 12 ha na 10 ha. Pokud se na žadatele doposud nevztahovala tato povinnost, ale zároveň DPB přesahoval rozlohu 10 ha, musí být neposečené části povinně ponechány!
- Neposečené plochy je však možné ponechávat dobrovolně i na menších dílech půdních bloků o výměře nižší než 10 ha. I v tomto případě náleží žadateli podpora, pokud bude v žádosti o poskytnutí dotace (Jednotná žádost) na DPB tyto neposečené plochy deklarovat (uvádí se, zda se jedná o DPB, kde se musí neposečená plocha vynechat povinně, nebo zda je vynechána dobrovolně). V případě základního titulu se pak také v jednotné žádosti označují DPB, které jsou větší než 10 ha, ale do termínu 31. července na nich bude provedena pastva, tudíž se na tyto DPB podmínka nevztahuje.
- Pro hodnocení výměry dílu půdního bloku (nad 10 ha) se používá výměra uvedená v žádosti o poskytnutí dotace, přičemž případná výměra krajinných prvků se do výměry nezapočítává.

³⁰ Požadavek na ponechání neposečených ploch na DPB od velikosti 12 ha je stanoven v základní celofaremní ekoplatbě na trvalé travní porosty, dle nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům.

- V rámci jednoho dílu půdního bloku je povinné ponechat při první seči plochy o rozloze minimálně 3 % a maximálně 15 % rozlohy dílu půdního bloku. Proti předchozímu programovému období došlo k navýšení maximální výměry nesečeného DPB o 5 %.
- Nesečená plocha může mít maximální velikost 1 ha. Tvar plochy není stanoven, nemusí se tedy jednat o pásy.
- Neposečenou plochu, kterou žadatel při první seči ponechal, lze nejdříve posekat až v termínu po 15. srpnu/15. září/15. října/15. listopadu³¹.

³¹ Ponechat neposečené plochy je povinné minimálně do 15. srpna, pokud na daných DPB proběhne první seč do 31. července příslušného kalendářního roku. Termín je odsunut až na 15. září u DPB, které se nacházejí alespoň z 50 % v horských oblastech H1 dle nařízení vlády upravujícího opatření pro oblasti s přírodními omezeními, nebo u DPB, které mají termín první seče stanoven OOP od 15. července do 31. srpna příslušného kalendářního roku. Až do termínu 15. října je povinnost ponechat neposečené plochy u DPB, které mají termín první seče stanoven OOP od 15. srpna do 30. září příslušného kalendářního roku. Do termínu 15. listopadu je povinnost ponechat neposečené plochy u DPB, které jsou zařazeny v titulu Platba na výsledek a termín první seče je až 31. října příslušného kalendářního roku.

Nejpozději pak musí být posečena do termínu první seče následujícího kalendářního roku.

- Povinnost se týká také DPB s titulem Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, na kterých byly při první seči ponechány neposečené plochy a následně na nich začala pastva před 15. srpnem. V takovém případě je nutné tyto plochy zajistit proti poškození pasenými zvířaty.

Pro zachování druhového bohatství rostlin na louce je nutné trvalé travní porosty pravidelně udržovat. Pokud by bylo od hospodaření upuštěno, dojde ke změnám v druhové skladbě, což není žádoucí. Zároveň ale seč znamená dočasnou ztrátu zdroje potravy a možnosti úkrytu pro luční bezobratlé. Stane-li se tak najednou na větší ploše, může to zcela znemožnit jejich přežívání. Samotná seč také vede k vysoké přímé úmrtnosti bezobratlých a na několik týdnů (v závislosti na daných druzích, na typu louky, klimatických podmínkách apod.) odstraní jedno až několik stanovišť důležitých pro jejich vývoj. V minulosti byly louky výrazně menší, seč probíhala ručně, tedy pomalu, a s ohledem na různé vlastníky i s několikátýdenním rozptylem.

V krajině tak blízko sebe neustále zůstávala nepokosená místa nebo místa s již obrážející vegetací. Pro potlačení nepříznivého vlivu rychlé seče na větších celcích byla stanovena podmínka ponechávání neposečených ploch. Aby vegetace poskytla útočiště jedincům z posečených částí, měla by být dostupná i druhům, které jsou méně pohyblivé. Neposečená plocha by tedy měla být rozmístěna na rozloze DPB rovnoměrně, a ne příliš daleko od sebe. Ideální by byla mozaika různě velkých sečených a nesečených ploch.

Význam ponechaných ploch při první nebo druhé seči je různý s ohledem na způsob života jednotlivých druhů bezobratlých. Zjednodušeně lze říci, že ponechané plochy slouží jako zdroj potravy nebo úkryt v kritické době, tj. po několik dní až týdnů po seči. Ponechání neposečené biomasy při každé seči je klíčové, protože jednotlivé druhy se liší délkou vývoje, načasováním fází životních cyklů či počtem generací. Význam neposečené vegetace ponechané přes zimu je důležitý také pro přezimování hmyzu. Vegetace buď zlepšuje mikroklima při zemi nebo mělce pod zemí zimujících druhů, nebo jim slouží přímo jako úkryt. Pokud dojde k ponechání neposečených ploch přes zimu, pak je odstranění nutné provést až po vylíhnutí či aktivaci jedinců, což znamená v průběhu května. Je tedy vhodné provést její odstranění až s první sečí.

Je pochopitelné, že z čistě zemědělského hlediska je ponechání neposečené plochy spojeno se ztrátou výnosu z pozemku a rovněž se starostí, co dělat se stařinou, která na daném DPB zůstane. Pro bezobratlé živočichy, kteří jsou svým způsobem vývoje i života na lučních společenstvech přímo závislí, jsou však tyto plochy zcela klíčové.

Zároveň má toto opatření význam i pro menší obratlovce, vyhledávající v travním porostu úkryt. Proto je potřeba přistupovat k zavedení této povinnosti s pochopením a s vědomím, že ponecháním neposečené plochy je umožněno přežití možná desítkám až stovkám druhů, které se sice v porostu snadno přehlédnou, ale přesto mají v ekosystému svou nezastupitelnou roli.

Stručný přehled společných podmínek podopatření

1. Plnit podmínky intenzity chovu hospodářských zvířat nejméně 0,3 VDJ na 1 hektar trvalého travního porostu a nejvýše 1,5 VDJ na 1 hektar zemědělské půdy každý den v kontrolním období od 1. června do 30. září příslušného kalendářního roku.
2. Hnojit na všech obhospodařovaných DPB nejvýše do limitu 160 kg N/ha (obdobu limitu platného pro trvalé travní porosty ve zranitelných oblastech). Nepoužívat ke hnojení upravené kaly a odpadní vody.

Podrobný popis doplňkových podmínek podopatření, které nejsou kompenzovány v dotaci:

- Plnit podmínky intenzity chovu hospodářských zvířat nejméně 0,3 VDJ na 1 hektar trvalého travního porostu a nejvýše 1,5 VDJ na 1 hektar zemědělské půdy každý den v kontrolním období od 1. června do 30. září příslušného kalendářního roku.
  - Intenzita chovu hospodářských zvířat se počítá jako podíl počtu chovaných zvířat přepočtených na velké dobytčí jednotky (za pomoci koeficientů uvedených v Tab. 4) a příslušné výměry.
  - Minimální intenzita 0,3 VDJ/ha trvalého travního porostu zajišťuje

Tab. 4 Přepočítávací koeficienty na velké dobytčí jednotky

Druh a kategorie hospodářských zvířat	Přepočítávací koeficienty na VDJ
Skot ve věku nad 2 roky	1,00
Skot nad 6 měsíců do 2 let včetně	0,60
Skot do 6 měsíců včetně	0,40
Ovce ve věku nad 1 rok	0,15
Kozy ve věku nad 1 rok	0,15
Koně ve věku nad 6 měsíců	1,00
Koně ve věku do 6 měsíců včetně	0,40
Jelenovití ve farmovém chovu nad 1 rok	0,30

zachování tradičních způsobů obhospodařování TTP pastvou, obzvláště v horských a podhorských oblastech, které dlouhodobě utvářely typický charakter krajiny venkova v ČR. Minimální intenzita se vztahuje na všechny díly půdních bloků v LPIS se zemědělskou kulturou trvalý travní porost.

- Nezapočítávají se pouze DPB:
  - které jsou zařazeny do titulů Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ochrana modráska anebo Ochrana chrástala polního (vztahuje se i na DPB, na kterých dobíhají tyto závazky dle NV č. 75/2015 Sb.),
  - které se nacházejí alespoň z 50 % v oblastech 1. a 2. zón chráněných krajinných oblastí, v maloplošných zvláště chráněných územích nebo v zónách soustředěné péče o přírodu v národních parcích³².
- Maximální intenzita 1,5 VDJ se vztahuje na veškerou zemědělskou půdu, kterou žadatel obhospodařuje a vede v evidenci využití půdy s druhem zemědělské kultury orná půda, trvalý travní porost a trvalá kultura. Podmínka zajišťuje zachování příznivé úrovně

obhospodařování TTP a zajištění příznivé úrovně hospodaření farmy jako takové.

- Pokud žadatel chová v kontrolním období koně, musí do 31. října příslušného kalendářního roku na SZIF doručit elektronický opis registru koní v hospodářství, který je veden v informačním systému ústřední evidence a elektronickou deklaraci chovu koní³³, která obsahuje údaje o počtu koní přepočtených na VDJ. V jiném případě do intenzity chovu hospodářských zvířat nebudou koně započítáni!
- V současné době, v návaznosti na novelu vyhlášky č. 136/2004 Sb., probíhá příprava možnosti do intenzity započítávat i individuálně označené jelenovité nad 1 rok věku³⁴.

³² Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Dle vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Ve vyhlášce č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů, jsou stanovena pravidla pro evidenci jelenovitých.

Tab. 5 Průměrný přívod dusíku ve vybraných statkových a organických hnojivech a maximální dávka při aplikaci 160 kg N/ha

Druh hnojiva	Přívod dusíku (kg/t)	Maximální množství (t/ha)
Hnůj skotu – směs hnoje od více kategorií	6,7	23,88
Hnůj prasat – předvýkrm	5,2	30,77
Hnůj prasat – výkrm, prasnicky, prasnice	7,8	20,51
Hnůj koňský	5,2	30,77
Hnůj ovcí a koz	8,9	17,98
Kejda skotu – směs kejdy od více kategorií	3,9	41,03
Kejda prasat – směs kejdy od více kategorií	4,1	39,02
Močůvka skotu a hnojůvka	1,5	106,67
Močůvka prasat a hnojůvka	2,1	76,19
Silážní šťávy ředěné	1,3	123,08
Kompost	5,5	29,09
Digestát	4,5	35,56
Fugát digestátu	4,2	38,10

- Hnojit na všech obhospodařovaných DPB nejvýše do limitu 160 kg N/ha (obdobu limitu platného pro trvalé travní porosty ve zranitelných oblastech). Nepoužívat ke hnojení upravené kaly a odpadní vody.
  - Podmínka se vztahuje na všechny díly půdních bloků se zemědělskou kulturou trvalý travní porost bez ohledu na to, zda jsou v titulu zařazené nebo ne. I když limit 160 kg N/ha TTP vychází z nařízení vlády o zranitelných oblastech dusičnany³⁵, v podopatření není rozhodující, zda TTP do této oblasti náleží. Podmínka zajišťuje, že z dotační podpory v podopatření budou vyloučeni intenzivně hospodařící zemědělci.
  - Pro výpočet přívodu dusíku se postupuje následujícím způsobem:
    - u hnojiv s pomalu uvolnitelným dusíkem je započítáno 30 % z celkového dusíku,
    - u hnojiv s rychle uvolnitelným dusíkem, s výjimkou kejdy prasat, je započítáno 60 % celkového dusíku,
    - u kejdy prasat je započítáno 70 % celkového dusíku,
    - u minerálních hnojiv je započítáno 100 % celkového přísunu dusíku,
    - pro určení přívodu dusíku do půdy ve statkových hnojivech živočišného původu se použijí údaje zjištěné vlastními rozbory nebo údaje uvedené v příloze č. 3 k vyhlášce č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv. Některé druhy statkových a organických hnojiv a jejich průměrný přívod dusíku v kilogramech na tunu hnojiva dle vyhlášky uvádí Tab. 5. Zároveň je v posledním sloupci proveden přepočet na maximální dávku daného

³⁵ Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

hnojiva pro splnění limitu 160 kg N/ha³⁶.

- Zákaz využití odpadních vod a upravených kalů ke hnojení souvisí s podporou extenzivní formy hospodaření v AEKO. Negativní vliv na biotopy by mohl být vysoký, proto bylo rozhodnuto tato hnojiva zakázat. Podmínka se vztahuje na všechny díly půdních bloků se zemědělskou kulturou trvalý travní porost bez ohledu na to, zda jsou v titulu zařazené nebo ne.
- Tato omezení se logicky nevztahují na díly půdních bloků zařazených v titulech, které hnojení zakazují. Tam toto ošetření postrádá smysl, neboť se uplatňují ještě přísnější pravidla a vyloučena jsou veškerá hnojiva.

4.3.3 Podmínky jednotlivých titulů

Podmínky jednotlivých titulů v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů se rozlišují na takové, za které je poskytována podpora (jedná se tedy o hrazené podmínky, které jsou kompenzovány v sazbě) a podmínky doplňkové, jejichž plnění sice podmiňuje příjem dotace, ale tyto podmínky nejsou přímo hrazeny v rámci dotace. Kalkulace sazby tedy doplňkové podmínky nezohledňuje.

Rozdělení podopatření celkem na dvanact titulů je provedeno zejména s ohledem na různé požadavky při údržbě trvalých travních porostů. Zatímco základní titul je obecně extenzivní, každý nadstavbový titul

má stanoven termín první seče, možnost přepásání nebo termín pastvy ve vrstvě ENVIRO v LPIS s ohledem na potřeby jiné skupiny biotopů (travních společenstev), případně přímo konkrétního evropsky chráněného druhu (modrásek, chřástal). Níže uvedený přehled shrnuje požadavky na údržbu travního porostu podle jednotlivých titulů.

POZOR – pokud je stanoven termín seče, rozumí se, že do tohoto termínu je rovněž nutné provést odkliz posekané biomasy. Totéž platí i pro termín provedení pastvy, tedy do tohoto termínu je nutné provést také likvidaci nedopasků!

Termíny seče nebo pastvy a možnost přepásání jsou načítány z LPIS z vrstvy ENVIRO až do žádosti o poskytnutí dotace a platí pro daný dotační rok. To znamená, že pokud v průběhu trvání období plnění víceletých podmínek dojde před podáním žádosti o poskytnutí dotace po dohodě s orgánem ochrany přírody v nastavení ve vrstvě ENVIRO v LPIS např. ke změně termínu seče, bude pro daný rok platit tento změněný termín. Tato možnost poskytuje tolik potřebnou flexibilitu v nadstavbových titulech. V případě nějaké změny (odložení nebo vynechání seče či pastvy) v průběhu roku je souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody nutné vložit do vrstvy ENVIRO v LPIS nejpozději v den, kdy měla být daná operace provedena dle podmínek titulu. Pokud se jedná o posun operace (seče či pastvy) do dřívějšího termínu, je také povinnost toto souhlasné stanovisko OOP vložit nejpozději v den, kdy k této operaci má dojít.

Stručný přehled podmínek podopatření, které se prolínají více tituly

1. V případě údržby trvalých travních porostů sečí provádět seč od jednoho

³⁶ Přepočítání je provedeno pouze pro daný typ hnojiva, uvedené maximální hodnoty jsou tedy pouze velmi orientační. Běžně zřejmě bud ke hnojení využíváno více typů hnojiv, proto bude vždy nutné přepočítání provést dle aktuální situace a typech použitých hnojiv.

okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.

2. V případě údržby trvalých travních porostů pastvou likvidovat po pastvě nedopasky.
3. Na nadstavbových titulech v případě pastvy zvířata nepřikrmovat, případně jen omezeně.
4. Respektovat zákaz aplikace buď některých, nebo veškerých hnojiv.
5. Využívat omezeně herbicidy.
6. Provádět omezeně mulčování (včetně mulčování nedopasků), přísev, obnovu a vápnění trvalých travních porostů.

Obecná péče o extenzivní louky a pastviny

- Do základního titulu spadá většina trav ve volné krajině a rovněž druhově méně cenné travní porosty v prioritních oblastech.
- Žadatel může v tomto titulu volně kombinovat seč a pastvu.
- Přestože se již nerozlišují louky a pastviny, je v případě pastvy povinné do žádosti o poskytnutí dotace k DPB uvést, že je pasený. Souvisí to s podmínkou ponechání neposečených ploch, které není povinné ponechávat, pokud je díl půdního bloku nejprve pasen. Aby při kontrole nevznikaly spory, zda měla být neposečená plocha vynechána nebo ne, uvádí se již do jednotné žádosti informace, zda bude na DPB nejprve provedena seč s vynecháním neposečené plochy, anebo bude nejprve probíhat pastva bez vynechání části plochy neposečené.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - V případě údržby trvalých travních porostů sečí provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.

- Podmínka chrání zejména srnčata, ale i ptáky, případně drobné savce. Při sečení od středu k okrajům nebo v pruzích ze strany na stranu jsou zvěř a ptáci vytlačováni do bezpečí ještě neposečených ploch. Toto jednoduché opatření může snížit úhyn živočichů při seči. Kritické je to zejména pro chřástala, který zůstane na místě a posečenou plochu nepřeběhne.
- Je vhodné nejdříve posekat pás po okraji DPB, který slouží jako souvrať, a následně provést seč od jedné strany ke druhé.
- Nejúčinnějším opatřením však zůstává projít porostů před sečí a vyplašení zvěře.

Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:

- Udržovat trvalý travní porost sečí nebo pastvou v souladu s podmínkami příjmých plateb³⁷.
  - První seč s odklizením biomasy nebo pastvu provést do termínu 31. července nebo do 31. srpna, pokud se DPB nachází alespoň z 50 % v oblasti H1.
  - Druhou seč s odklizením biomasy nebo pastvu provést nejpozději do 31. října.
- V případě údržby trvalých travních porostů pastvou zvířat likvidovat po pastvě nedopasky sečením nebo mulčováním.
  - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy (je však nutné provést likvidaci nedopasků nejpozději do termínu

³⁷ Dle nařízení vlády upravujícím poskytování přímých plateb zemědělcům (NV č. 73/2023 Sb).

31. července, respektive 31. srpna v oblastech H1).

- V případě celoroční pastvy musí likvidace nedopasků proběhnout nejpozději do 31. prosince.
- Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10°³⁸ (nemusí se jednat o celý díl půdního bloku!). V případě pochybností o sklonitosti plochy využije žadatel v LPIS pracovní zakres nebo zakres zemědělské parcely pro její nápočet.
- Povinnost likvidace nedopasků vychází ze snahy zabránit rozšiřování plevelných druhů na pastvinách. Tím se minimalizuje případné bodové použití herbicidů. Přesto však byla zavedena možnost ponechat nedopasky se souhlasem orgánu ochrany přírody. Důvodem je to, že nedopasky slouží jako významná stanoviště pro široké spektrum bezobratlých, i jako hnízdiště ptáků vázaných na pastviny, a často tvoří jediné plošky vyšší a strukturované vegetace v širokém okolí. Pokud neobsahují invazní nebo expanzivní druhy rostlin (vysoké šťovíky, lupinu vlčí bob apod.), není třeba se jejich ponechání obávat. Nedopasky slouží jako potravní, úkrytové i reprodukční stanoviště, a to včetně nedopasků typu vysokých šťovíků. I tyto druhy rostlin jsou bezobratlými využívány. Entomologové hovoří o tom, že žádoucí je nechat stát

až polovinu nedopasků. Důležité je ale posoudit i jejich druhové složení a tím předcházet případnému zapevlení. Proto je ponechání nedopasků podmíněno souhlasem orgánu ochrany přírody a vždy záleží na konkrétních podmínkách lokality.

- Pokud probíhá likvidace nedopasků mulčováním, je k tomu ve zvláště chráněných územích, ochranných pásmech národních parků a v oblastech soustavy Natura 2000 nutné souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody!
- Nepoužívat ke hnojení kejdu, s výjimkou kejdy skotu.
  - Na plochách zařazených v základním titulu platí zákaz aplikace kejdy, s výjimkou kejdy skotu. O zákazu využití odpadních vod a upravených kalů ke hnojení z důvodu jejich negativního vlivu na biotopy byl již vysvětlen dříve. V tomto titulu jiné omezení neplatí, lze tedy hnojit např. minerálními hnojivy.
- Využívat omezeně herbicidy.
  - Nešetrné použití herbicidů může představovat riziko pro druhovou pestrost lokality. Proto bylo rozhodnuto použití herbicidů omezit.
  - U základního titulu lze herbicidy používat, ale pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak). Ve zvláště chráněných územích, ochranných pásmech národních parků a v oblastech soustavy Natura 2000 je navíc vyžadováno souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody.

³⁸ Povinnost likvidovat nedopasky může být také měněna na základě souhlasného stanoviska místně příslušného orgánu ochrany přírody (ta musí být elektronicky zaevidována ve vrstvě ENVIRO v LPIS).

- Využívat omezeně mulčování (včetně mulčování nedopasků), přísev a obnovu trvalých travních porostů.
  - Ve zvláště chráněných územích, ochranných pásmech národních parků a v oblastech soustavy Natura 2000 je pro tyto činnosti vyžadováno souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Ve volné krajině je možné mulčovat trvalé travní porosty až po provedení minimálně dvou sečí s odklizením posečené hmoty. Mulčování tedy nenahrazuje povinnost provádět údržbu sečí s odklizením! V případě pastvy je ale umožněno provádět mulčování nedopasků ve volné krajině bez omezení.
  - Mulčování trvalých travních porostů, stejně jako příprava půdy k obnově, má však negativní dopad nejen na hmyz, ale na všechny bezobratlé. Jedná se o značně destruktivní metody, které přímo usmrtí značné množství jedinců (u mulčování u některých skupin až 80 %). Zároveň má dlouhodobé mulčování negativní vliv i na botanické složení společenstva, zejména v horských oblastech, kde dochází k pomalému rozkladu biomasy.
  - Nevhodně provedený přísev nepůvodních druhů rostlin může vážně narušit druhovou stabilitu lokality. Z uvedených důvodů bylo rozhodnuto tyto činnosti v prioritních oblastech omezit.

Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené

- Společně s mezofilními a vlhkomilnými loukami nehnojenými jde o nejrozšířenější typ luk v rámci nadstavbových titulů, které se vyskytují od nejnižších poloh

do cca 800 m. n. m. Základ společenstva tvoří obvykle mezofilní luční trávy – ovsík vyvýšený, kostřava luční, bojínka luční, kostřava červená, srha laločnatá, trojštět žlutavý a další, doprovázené početnou skupinou vytrvalých mezofilních dvou- a jednoletých druhů, které zejména na jaře výrazně kvetou (kopretina, chrpa, zvonek). Patří sem ale i nivní luční porosty, kde bývá z trav dominantní psárka luční. Řadí se sem i střídavě vlhké, tzv. bezkolencové louky, pro něž byl nově zaveden pozdní (a jediný povinný) termín seče koncem léta.

• Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:

- Udržovat každoročně trvalý travní porost sečí s odklizením biomasy v souladu s podmínkami přímých plateb.
  - Termín první seče stanovuje orgán ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS. První seč s odklizením biomasy se provádí v jednom z těchto termínů: do 30. června, od 15. června do 31. července, do 31. července, od 15. července do 31. srpna nebo od 15. srpna do 30. září.
  - Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.
  - Druhá seč s odklizením biomasy se provádí nejpozději do 31. října. V novém programovém období od roku 2023 je nově ustanovena výjimka pro bezkolencové louky, kde není druhá seč vyžadována. Jedná se o případ, kdy má žadatel provádět první seč v nejzazším termínu, tedy mezi 15. srpnem a 30. zářím. Toto ovšem musí být vymezeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.

Tab. 6 Průměrný přívod dusíku v hnoji dle kategorií zvířat a kompostu a jejich maximální dávka při 80 kg N/ha

Druh hnojiva		Přívod dusíku (kg/t)	Maximální množství (t/ha)
Hnůj skotu	telata, jalovice, býci	6,5	12,31
	krávy dojené	6,9	11,59
	skot bez tržní produkce mléka	5,6	14,29
	směs hnoje od více kategorií	6,7	11,94
Hnůj prasat	předvýkrm	5,2	15,38
	výkrm, prasníčky, prasnice	7,8	10,26
Hnůj koňský		5,2	15,38
Hnůj ovcí a koz		8,9	8,99
Hnůj králíků		7,9	10,13
Kompost ze statkových hnojiv		5,5	14,55

- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
  - Efekt tohoto způsobu provedení seče již byl zmíněn dříve. Jedná se o ochranu zvířete, kdy toto jednoduché opatření může napomoci ke snížení úhynu živočichů.
- V tomto titulu je možné louky omezeně hnojit, a to pouze tuhými statkovými hnojivy nebo kompostem. Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat nebo vápnění. Vápnění i pastva však podléhají souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude zaevidováno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Dodržovat limit hnojení nejvýše 80 kg celkového dusíku na 1 ha výměry příslušného DPB.
    - Při hnojení nelze překročit hodnotu 80 kg N/ha a zároveň lze aplikovat

pouze hnůj či kompost. Tomuto limitu odpovídá aplikace 11,9 tun hnoje skotu (ve směsi od více kategorií skotu) nebo 14,5 tun kompostu na jeden hektar trvalého travního porostu³⁹. Maximální možnou dávku ostatních druhů hnojiv dle průměrného přívodu dusíku stanoveného vyhláškou č. 377/2013 Sb., uvádí Tab. 6.

- Možnost pastvy musí být povolena ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může k němu dojít nejdříve od 15. srpna.

³⁹ Pokud budou daná hnojiva aplikována pouze samostatně. Pokud by se aplikoval jak hnůj, tak kompost, je nutné přepočítat provést dle konkrétní situace a maximální hodnoty aplikovaných hnojiv způsobit maximálnímu přívodu 80 kg N/ha! Výpočty vychází z průměrných přívodů dusíku dle vyhlášky č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

- Přepasení však nemůže nahrazovat seč, tj. pokud žadatel pase zvířata po první seči, je nutné po skončení pastvy louku do konce října znovu posekat.
- Neprovádět příkrm pasených zvířat.
  - Příliš intenzivní pastva, kdy je porost rovnoměrně nízko spásán a chybí zde jakékoli vyšší nedopasky, negativně ovlivňuje společenstva bezobratlých, ale i složení vegetace na pastvinách. Pro jejich zachování je nutné zajistit dostatek vyšších travino-bylinných porostů nabízejících bezobratlým potravní, úkrytové i reprodukční příležitosti. Negativně se intenzivní pastva z dlouhodobějšího hlediska projevuje i na rostlinném pokryvu, kdy dochází k nadměrnému poškozování drnu a ochuzování druhového spektra. Může vést k erozi půdy. Ideální způsob hospodaření zajišťuje extenzivní pastva.
  - Příkrmem se prodlužuje doba, po kterou jsou zvířata přítomna na travním porostu, který je tak zatěžován více, než je jeho přirozená úživnost. Přepasení je ale umožněno za účelem vypasení travní hmoty, nikoliv z důvodu umělého prodlužování pobytu zvířat na pastvě, aby nedocházelo k likvidaci citlivého stanoviště.
  - Extenzivní pastvu měla původně zajišťovat podmínka maximální denní intenzity zvířat na díl půdního bloku. Vzhledem k tomu, že se úživnost jednotlivých pastvin velmi liší, nebylo možné najít optimální limit intenzity. Proto bylo přistoupeno k omezení příkrmu. Jeho zákazem se Ministerstvo zemědělství snaží ponechat na rozhodnutí zemědělce,

kolik zvířat a na jak dlouho může na pasený pozemek dát, aniž by byla nutnost zvířata přikrmovat.

- Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních lizů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny.
- Mulčování, přisev, obnovu nebo vápnění trvalých travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Negativní efekty těchto činností na hmyz, bezobratlé a také na botanické složení byly již zmíněny dříve.
- Využívat omezeně herbicidy.
  - Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasným stanoviskem OOP, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

Mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené

- Cílení titulu je společné pro nehnojenou i hnojenou variantu. Na některých porostech je však přihnojení z hlediska zachování biotopu možné. V tomto titulu je ale narozdíl od hnojené varianty používání jakýchkoliv hnojiv úplně vyloučeno.
- Ostatní podmínky zůstávají totožné a nejsou zde proto podrobněji vysvětleny.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně travní porost sečí s odklizením biomasy v souladu s podmínkami přímých plateb (stanoveny termíny k oběma sečím).
    - Termín první seče stanovuje orgán ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS. První seč s odklizením biomasy se provádí v jednom z těchto termínů: do 30. června, od 15. června

do 31. července, do 31. července, od 15. července do 31. srpna nebo od 15. srpna do 30. září.

- Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.
- Druhá seč s odklizem biomasy se provádí nejpozději do 31. října. V novém programovém období od roku 2023 je nově ustanovena výjimka pro bezkolencové louky, kde není druhá seč vyžadována. Jedná se o případ, kdy má žadatel provádět první seč v nejzazším termínu, tedy mezi 15. srpnem a 30. zářím. Toto ovšem musí být vymezeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
- Neaplikovat hnojiva.
  - Na díly půdních bloků zařazených do tohoto titulu se vztahuje úplný zákaz hnojení.
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění i pastva však podléhají souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Možnost přepasení musí být povolena ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může k němu dojít nejdříve od 15. srpna. Přepasení však nemůže nahrazovat seč.
  - Neprovádět příkrm pasených zvířat.
  - Mulčování, přísev, obnovu nebo vápnění trvalých travních porostů lze

provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.

- Využívat omezeně herbicidy.
  - Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasným stanoviskem OOP, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

Horské a suchomilné louky hnojené

- Jak již název naznačuje, do tohoto titulu se řadí luční porosty vyšších nadmořských výšek nebo louky v suchých oblastech, s nižší produkcí biomasy – tzv. jednosečné, kvůli kratší vegetační době. Typickým zástupcem jsou horské trojštětové louky, ale třeba i smilkové trávníky nebo sušší louky a pastviny s širokolistými suchými trávníky. V těchto loukách lze najít i zástupce zvláště chráněných druhů, jako například pětiprstku žežulník, prhu arniku nebo některé druhy jestřábníků.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně trvalý travní porost minimálně jednou sečí s odklizem biomasy v souladu s podmínkami přímých plateb.
    - Termín první seče stanovuje orgán ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS. První seč s odklizem biomasy se provádí v jednom z těchto termínů: do 31. července, od 15. července do 31. srpna nebo od 15. srpna do 30. září.
    - Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.

- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
  - Efekt tohoto způsobu provedení seče již byl zmíněn dříve. Jedná se o ochranu zvěře, kdy toto jednoduché opatření může napomoci snížit úhyn živočichů.
- V tomto titulu je možné louky omezeně hnojit, a to pouze tuhými statkovými hnojivy nebo kompostem. Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat nebo vápnění. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude zaevidováno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
  - Zároveň však nelze překročit maximální hranici přívodu dusíku 80 kg/ha, viz níže.
- Jednou za období plnění víceletých podmínek (nejpozději do konce čtvrtého roku) povinně aplikovat hnůj nebo kompost v minimálním přísunu 55 kg celkového dusíku na 1 ha výměry DPB.
  - V tomto titulu je povinností hnojit pouze hnojem nebo kompostem jedenkrát za období plnění víceletých podmínek. Důvodem je to, že část porostů je živinově příliš vyčerpána a projevuje se to negativně na druhovém složení (horské louky jsou charakteristické svou potřebou nepravidelného hnojení). Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat nebo vápnění. Vápnění i pastva však podléhají souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
    - Je proto povinné splnit v jednom roce plnění víceletých podmínek minimální hodnotu přívodu dusíku 55 kg/ha a zároveň lze aplikovat pouze hnůj či kompost. Tomuto limitu odpovídá aplikace 8,2 tun hnoje skotu (ve směsi od více kategorií skotu), nebo 10,0 tun kompostu na jeden hektar travního porostu⁴⁰. Minimální množství jednotlivých druhů hnojiv, které je povinné v jednom roce plnění víceletých podmínek tohoto titulu aplikovat, uvádí Tab. 7.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Dodržovat limit hnojení nejvýše 80 kg celkového dusíku na 1 ha výměry příslušného DPB.
    - Při hnojení nelze překročit hodnotu 80 kg N/ha a zároveň lze aplikovat pouze hnůj či kompost. Tomuto limitu odpovídá aplikace 11,9 tun hnoje skotu (ve směsi od více kategorií skotu) nebo 14,5 tun kompostu na jeden hektar travního porostu. Minimální a maximální možnou dávku ostatních druhů hnojiv dle průměrného přívodu dusíku stanoveného vyhláškou č. 377/2013 Sb., uvádí Tab. 7.
  - Možnost pastvy musí být povolena ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může k němu dojít nejdříve od 15. srpna.

⁴⁰ Pokud budou daná hnojiva aplikována pouze samostatně. Pokud by se aplikoval jak hnůj, tak kompost, je nutné přepočítat provést dle konkrétní situace a maximální hodnoty aplikovaných hnojiv uzpůsobit maximálnímu přívodu 80 kg N/ha! Výpočty vychází z průměrných přívodů dusíku dle vyhlášky č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

Tab. 7 Průměrný přívod dusíku v hnoji a kompostu a minimální a maximální dávky při splnění povinného hnojení v rozmezí 55–80 kg N/ha

Druh hnojiva		Přívod dusíku (kg/t)	Minimální množství (t/ha)	Maximální množství (t/ha)
Hnůj skotu	telata, jalovice, býci	6,5	8,46	12,31
	krávy dojené	6,9	7,97	11,59
	skot bez tržní produkce mléka	5,6	9,82	14,29
	směs hnoje od více kategorií	6,7	8,21	11,94
Hnůj prasat	předvýkrm	5,2	10,58	15,38
	výkrm, prasničky, prasnice	7,8	7,05	10,26
Hnůj koňský		5,2	10,58	15,38
Hnůj ovcí a koz		8,9	6,18	8,99
Hnůj králíků		7,9	6,96	10,13
Kompost ze statkových hnojiv		5,5	10,00	14,55

- Neprovádět příkrm pasených zvířat.
  - Důvody, proč je příkrm zakázán, byly již uvedeny výše. Je to snaha, aby zvířata nebyla na pozemku v nadměrné intenzitě a nadměrně dlouho. Zemědělec může sám posoudit, kolik zvířat a na jak dlouho může na pasený pozemek umístit, aniž by byla nutnost zvířata přikrmovat.
  - Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních lizů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny.
- Mulčování, přísev, obnovu nebo vápnění trvalých travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Negativní efekty těchto činností na hmyz, bezobratlé a také na botanické složení byly již zmíněny dříve.
- Využívat omezeně herbicidy.
  - Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasným stanoviskem OOP, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením

nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

Horské a suchomilné louky nehnojené

- Rozdíl s hnojenou variantou spočívá pouze v úplném zákazu používat jakákoliv hnojiva. Ostatní podmínky zůstávají totožné a nejsou zde proto podrobněji vysvětleny.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat trvalý travní porost minimálně jednou sečí s odklizem biomasy v souladu s podmínkami přímých plateb (stanoveny možné termíny seče).
    - Termín první seče stanovuje orgán ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS. První seč s odklizem biomasy se provádí v jednom z těchto termínů: do 31. července, od 15. července do 31. srpna nebo od 15. srpna do 30. září.
    - Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.

- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
- Neaplikovat hnojiva.
  - Na díly půdních bloků zařazených do tohoto titulu se vztahuje úplný zákaz hnojení.
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění i pastva však podléhají souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno v LPIS.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Možnost pastvy musí být povolena ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může k němu dojít nejdříve od 15. srpna. Přepasení však nemůže nahrazovat seč.
  - Neprovádět příkrm pasených zvířat.
  - Mulčování, přísev, obnovu nebo vápnění trvalých travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Využívat omezeně herbicidy.
    - Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasným stanoviskem OOP, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

Trvale podmáčené a rašelinné louky

- Do tohoto titulu patří několik charakteristických typů lučních biotopů. Jde o luční prameniště, střídavě vlhké a podmáčené louky a slatinné rašelinné louky. Z produkčního hlediska stojí sice tyto plochy

na okraji zájmu, jsou ale důležité pro ochranu biodiverzity, neboť je na ně vázáno velké množství ohrožených druhů rostlin i živočichů. Pravidelná ruční údržba je pro zachování charakteru stanoviště a druhové skladby zcela klíčová, stejně jako nutnost zachovat nenarušený vodní režim lokality. Tato stanoviště přispívají také k udržení příznivého mikroklimatu a tolik potřebného zpomalení odtoku vody z krajiny.

• **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**

- Udržovat každoročně trvalý travní porost minimálně jednou sečí s odklizením biomasy v souladu s podmínkami příjmých plateb, a to ručně nesenou nebo ručně vedenou technikou, pokud není v souhlasném stanovisku OOP uvedeno jinak.
  - Termín seče stanovuje orgán ochrany přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Seč s odklizením biomasy se provádí v některém z těchto termínů: od 15. května do 7. července, od 15. června do 7. srpna, od 15. července do 7. září nebo od 15. srpna do 30. září.
  - Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.
  - Za ručně nesenou nebo ručně vedenou techniku se považuje např. kosa, srp, ruční strunové sekačky nebo křovinořezy, jednonápravové nosiče s žací lištou či bubnovou sekačkou, případně dvounápravové malé sekačky rotační, lištové či bubnové (s pojezdem i bez něj).

• **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**

- Neaplikovat hnojiva, pomocné půdní látky nebo rostlinné biostimulanty.
  - Na díly půdních bloků zařazených do tohoto titulu se vztahuje úplný zákaz hnojení, ale také zákaz používání pomocných půdních látek (látky bez živin ovlivňující pozitivně půdu a zvyšují působení hnojiv) a stimulantů (látky bez živin ovlivňující pozitivně vývoj rostlin).
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje vápnění trvalého travního porostu. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Neprovádět pastvu zvířat.
  - Tyto louky nelze přepásat.
- Je zakázáno provádět mulčování, přesev, obnovu a odvodnění trvalého travního porostu.
  - Tyto činnosti jsou zakázány po celou dobu plnění víceletých podmínek.
- Válení, smykování a vápnění trvalého travního porostu lze provádět pouze se souhlasem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Provádění těchto činností na DPB zařazených v titulu je podmíněno souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody.
- Je zakázáno aplikovat herbicidy, pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak.

Ochrana modrásků

- Modrásci (modrásek bahenní, modrásek očkováný) jsou přímo vázání na živnou rostlinu – krvavec toten – a na

přítomnost mravenců určitého rodu. Oba evropsky chráněné druhy denních motýlů mají podobný, relativně komplikovaný, vývoj. Dospělci létají od konce června do srpna. Samice kladou vajíčka na květenství totenů. Vylíhlá housenka se prokouše do květenství, které dále vyžírá. Po určité době housenka v dolní části květenství vykouše otvor, kterým vypadává pod živnou rostlinu. Na zemi vyčkává do doby, kdy ji najdou hostitelští mravenci. Po složitém tzv. adopčním obřadu, při kterém housenky napodobují larvy mravenců, je mravenci odnášejí do mraveniště. Housenky v mraveništi přezimují a později se zde kuklí. Dospělci modráska bahenního sají nektar výhradně na krvavci totenu. U modráska očkováného je vazba na krvavec poněkud slabší, ale i u něj toteny převažují. Proto je pro přežití modrásků klíčová přítomnost kvetoucích totenů po celou dobu letu motýlů a vývoje housenek v květenstvích, tedy od poloviny června do začátku září. Je-li v tomto intervalu celá louka posečena, přichází motýli o zdroj potravy a zmizí rostliny, na něž samice mohou klást vajíčka a/nebo dojde k likvidaci vyvíjejících se housenek. Titul je vhodný také pro další velmi vzácné druhy motýlů, modráska černoskvrnného, hořcového a hnědásku chrastavcového.

• **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**

- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
  - Efekt tohoto způsobu provedení seče již byl zmíněn dříve. Jedná se o ochranu zvěře, kdy toto jednoduché opatření může napomoci snížit úhyn živočichů.

- Ponechat při seči neposečenou plochu.
  - Neposečená plocha musí být o rozloze nejméně 15 % a nejvýše 20 % rozlohy dílu půdního bloku.
  - Neposečenou plochu je nutné ponechat na pozemku minimálně do další seče, nejpozději však do první seče následujícího roku.
  - Aby byly stále k dispozici porosty se vzrostlým krvavcem, seč nikdy nesmí být celoplošná. Část plochy by tedy vždy měla zůstat neposečená, z tohoto důvodu je podmínka na ponechání neposečené plochy stanovena přímo daným titulem.
  - Jedná se o zcela klíčovou podmínkou tohoto titulu.
- Neaplikovat hnojiva.
  - Na díly půdních bloků zařazených do tohoto titulu se vztahuje úplný zákaz hnojení.
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude zaevidováno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně trvalý travní porost sečí s odklizením biomasy v jednom z následujících termínů, který je stanoven místně příslušným orgánem přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS:
    - do 10. června nebo od 1. září do 30. září, pokud je lokalita stanovena jako jednosměrná,
    - v případě dvousečné lokality první seč provést do 10. června a druhou seč provést v termínu od 1. září do 30. září. Druhou seč lze také nahradit pastvou, pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení ve vrstvě ENVIRO v LPIS (pak je nutné likvidovat nedopasky⁴¹).
  - Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.
  - První seč lokalit s výskytem modrásků je nutné naplánovat nejpozději na první dekádu června, aby krvavec mohl regenerovat a vykvést před dobou letu motýlů. Případná druhá seč může být realizována až poté, co housenky opustí květenství totenů, tedy zhruba v polovině září.
  - Při seči je také třeba dbát na dostatečnou výšku strniště, alespoň 10 cm, lépe však 15 cm. Příliš nízká seč poškozuje mraveniště hostitelských druhů mravenců.
- Již bylo uvedeno, že pokud je ve vrstvě ENVIRO v LPIS daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může být pastvou také nahrazena druhá seč. Vrstva ENVIRO v LPIS může stanovit také pouze povolení přepasení (nikoliv nahrazení druhé seče pastvou), které je v takovém případě možné až od 1. října příslušného roku.
- Neprovádět příkrm pasených zvířat.
  - Důvody, proč je příkrm zakázán, byly již uvedeny výše. Je to snaha ponechat na rozhodnutí zemědělce, kolik zvířat a na jak dlouho může na

⁴¹ Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy, v případě celoroční pastvy do konce roku. Výjimkou jsou plochy se svažítostí nad 10° nebo plochy, na kterých se nedopasky nelikvidují na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.

pasený pozemek dát, aniž by byla nutnost zvířata přikrmovat.

- Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních lizů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny.
- Mulčování, válení, smykování, přísev, obnovu nebo vápnění trvalých travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Negativní efekty těchto činností na hmyz, bezobratlé a také na botanické složení byly již zmíněny dříve.
- Neaplikovat herbicidy.
  - Herbicidy jsou v tomto titulu zakázány, pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak.

Ochrana chřástala polního

- Chřástal polní je evropsky chráněný druh tažného ptáka, který zimuje až v jižní Africe. V České republice se objevuje od druhé poloviny dubna v závislosti na vývoji vegetace. První hnízdění začíná v nižších polohách už koncem dubna, ve vyšších polohách až v druhé polovině května. Samice na vejcích sedí 15 až 21 dní. Mláďata samice vodí zhruba dva týdny, poté se mláďata osamostatňují a samice vytváří nový pár. Mladí chřástalové jsou schopni letu po dosažení věku pěti týdnů. V průběhu srpna dospělí ptáci během dvou týdnů zcela přepelichávají a nejsou v té době schopni letu. Na zimoviště v jižní Africe chřástalové odlétají od konce srpna.
- Chřástal polní je především ohrožen zemědělskou mechanizací při sečení velkých ploch trvalých travních porostů. Při časném sečení jsou ničena celá hnízda s vejci i se sedícími samicemi. Dochází k tomu zejména při výrobě senáže.

Velkou roli hraje především způsob, ale i rychlost a výška sečení. Proto je na lokalitách vymezených jako potenciální hnízdiště chřástala vhodné snížit rychlost pojezdu při seči na 4 km/hod, čímž se zvýší šance na přežití kuřat. Citlivý způsob provádění seče je důležitý i v srpnu, protože mladí chřástalové z druhého hnízdění ještě nejsou schopni letu a stejně tak nemohou létat ani pelichající dospělí ptáci. Seč je vhodné provádět mozaikovitě, vytvoří se tím alespoň krátkodobá útočiště pro chřástalí rodinky vysečené z hnízdiště.

- Ptáci zemědělské krajiny vykazují v posledních desetiletích pokles početnosti o desítky procent a týká se to také chřástala polního. Tento dříve široce rozšířený druh dnes přežívá jen na extenzivně obhospodařovaných travních porostech, a to v počtu zhruba 1 500–1 700 volajících samců. Aby se podařilo zachovat stávající populaci i do budoucna, je nutné tyto plochy chránit, a k tomu je právě určen tento titul.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně trvalý travní porost minimálně jednou sečí s odklizením biomasy v souladu s podmínkami přímých plateb.
    - Provést seč v termínu od 15. srpna do 30. září.
    - Seč nelze provádět více jak jedním žacíím strojem najednou. To znamená provádět údržbu pouze jedním traktorem!
    - Seč lze také nahradit pastvou, pokud je tak ve vrstvě ENVIRO v LPIS

vymezeno (pak je nutné likvidovat nedopasky⁴²).

- Provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.
  - Efekt tohoto způsobu provedení seče již byl zmíněn dříve. Jedná se o ochranu zvěře, kdy toto jednoduché opatření může napomoci snížit úhyn živočichů.
- Neaplikovat hnojiva.
  - Hnojiva lze aplikovat pouze na základě souhlasného stanoviska místně příslušného orgánu ochrany přírody⁴³.
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění i pastva však podléhají souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno v LPIS.
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Již bylo uvedeno, že možnost přepasení musí být uvedena ve vrstvě ENVIRO v LPIS. Pokud je daný DPB veden jako vhodný k přepasení, může být pastvou také nahrazena seč (tedy v termínu od 15. srpna do 30. září). V takovém případě je nutné likvidovat nedopasky. Případné přepasení lze provádět nejdříve 15. září příslušného roku.

- V případě údržby travních porostů pastvou zvířat je nutné likvidovat nedopasky sečením nebo mulčováním.
  - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy (je však nutné provést likvidaci nedopasků nejpozději do termínu 30. září).
  - V případě celoroční pastvy musí likvidace nedopasků proběhnout nejpozději do 31. prosince.
  - Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10° (nemusí se jednat o celý díl půdního bloku!). Povinnost likvidovat nedopasky může být měněna také na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.
  - Význam této činnosti byl již zmíněn dříve, tedy snaha o zabránění rozšiřování plevelných druhů.
  - Pokud žadatel na DPB chce likvidovat nedopasky mulčováním, bude k tomu potřebovat souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody!
- Provádět příkrm pasených zvířat pouze se souhlasem.
  - V tomto titulu je provádění příkrmu podmíněno souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody.
  - Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních ližů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny i bez souhlasu.
- Mulčování, válení, smykování, přísey, obnovu nebo vápnění travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Negativní efekty těchto činností na hmyz, bezobratlé a také na botanické složení byly již zmíněny dříve.

⁴² Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy, v případě celoroční pastvy do konce roku. Výjimkou jsou plochy se svažitostí nad 10° nebo plochy, na kterých se nedopasky nelikvidují na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.

⁴³ Pokud bude přihnojení trvalého travního porostu povoleno, bude docházet ke snížení dotace o 95 EUR/ha.

- Neaplikovat herbicidy.
  - Herbicidy jsou v tomto titulu zakázány, pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak.

Suché stepní trávníky a vřesoviště

- Suché stepní trávníky se nacházejí zejména v nejteplejších a nejsušších oblastech středních a severozápadních Čech a jižní Moravy. Nedostatek půdní vlhkosti je dán jednak suchým a teplým klimatem, ale též polohou na jižně orientovaných svazích, přijímajících maximum slunečního záření. Podkladem jsou téměř výhradně zásadité horniny – vápence, vápnité pískovce, spraše nebo některé typy výlevných vyvěřelin (čediče). Méně intenzivní pastva by měla být základem hospodaření. Obecně lze pást jakákoli zvířata, ideálně jako smíšené stádo, zanechávající nejmenší nedopasky. Na strmějších svazích s mělkou půdou však může být nevhodná pastva skotu, která by mohla působit nadměrné narušování porostu a erozi půdy. V podmínkách titulu je proto pastva primárně omezena na ovce a kozy. Pastvu ostatních zvířat (skotu a koní) může umožnit pouze orgán ochrany přírody svým souhlasným stanoviskem. Pastvu je lepší organizovat jako oplůtkovou, kdy jsou jednotlivé segmenty důsledněji vypásány a zároveň je neustále přítomen dostatek ploch se vzrostlou trávou, což oproti celoplošnému spásání výrazně zlepšuje podmínky pro luční živočichy. Snižuje se také riziko selektivního vypasení určité hostitelské rostliny, což může být pro příslušný živočišný druh fatální. Sečení nedopasků je nezbytné pouze v případě výskytu nežádoucích expanzivních bylin (ovsík, třtina) a dřevin, jinak je spíše nevhodné, neboť

nedopasky zvyšují pestrost prostředí pro mnohé druhy živočichů. Povinnost sekat nedopasky může být proto měněna na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.

- Vřesoviště, tj. nízké porosty vřesu, borůvky, brusinky a vzácně i dalších keřů, představují sice maloplošnou a relativně vzácnou, ale biologicky významnou součást zemědělské krajiny. Současné výskytu na zemědělské půdě jsou nejvíce soustředěny do vyšších, extenzivněji využívaných oblastí (Šumava, Českomoravská vrchovina apod.). Pro údržbu vřesoviště je zcela nezbytná pastva, protože zajišťuje ideální míru potřebného narušování porostu a brání nadměrnému šíření náletových dřevin. Ideální zatížení je takové, kdy dochází k maloplošnému obnažování půdního povrchu, ale na jiných místech zároveň zůstávají vzrostlejší porosty keřů. Vliv pastvy na vegetaci je proto nutné průběžně sledovat a intenzitu pastvy podle potřeby upravovat. Pást lze většinou všechny druhy zvířat, obecně však může být výhodnější pastva koz tam, kde dochází k silnější expanzi náletových dřevin.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně trvalý travní porost pastvou ovcí nebo koz v jednom z termínů, který je stanoven místně příslušným orgánem přírody ve vrstvě ENVIRO v LPIS:
    - pastvu ovcí nebo koz je umožněno provádět v jednom z těchto termínů: od 1. dubna do 30. června, od 1. května do 31. října, od 15. července do 30. září, případně od 1. dubna do 30. června a poté od 1. srpna do 30. září.

- Termín je možné ve vrstvě ENVIRO v LPIS mezi jednotlivými roky plnění víceletých podmínek měnit.
  - V případě údržby trvalých travních porostů pastvou zvířat likvidovat nedopasky sečením nebo mulčováním.
    - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy (je však nutné provést likvidaci nedopasků nejpozději do termínu 30. září).
    - Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10° (nemusí se jednat o celý díl půdního bloku!). Povinnost likvidovat nedopasky může být měněna také na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.
    - Význam této činnosti byl již zmíněn dříve, tedy snaha o zabránění rozšiřování plevelných druhů.
    - Pokud žadatel na DPB chce likvidovat nedopasky mulčováním, bude k tomu potřebovat souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody!
  - Neaplikovat hnojiva.
    - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
- Je umožněna primárně pastva ovcí nebo koz. Lze však provést také pastvu skotem nebo koňmi, ale pouze pokud je to uvedeno na daném DPB ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Pastvu lze nahradit sečí, ale pouze pokud je to uvedeno na daném DPB ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
    - V tomto případě neplatí povinnost minimálního přívodu dusíku.
  - Zajistit minimální a maximální přísun dusíku pastvou.
    - Pokud je travní porost udržován pastvou, musí být zajištěn roční přísun dusíku nejméně ve výši 3 kg celkového dusíku a nejvýše 50 kg celkového dusíku na 1 ha dílu půdního bloku zařazeného v titulu.
  - Neprovádět příkrm pasených zvířat.
    - Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních lizů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny.
  - Je zakázáno provádět mulčování, přísev a obnovu trvalého travního porostu.
    - Tyto činnosti jsou zakázány po celou dobu plnění víceletých podmínek.
  - Válení, smykování nebo vápnění travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
  - Neaplikovat herbicidy.
    - Herbicidy jsou v tomto titulu zakázány, pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak.
- Málo úživné pastviny**
- Titul Málo úživné pastviny jsou novinkou programového období od roku 2023. Vznik tohoto titulu je reakcí na nepříznivou situaci na některých lokalitách, kde pastva zvířat není možná bez příkrmu v obvyklé intenzitě z důvodu extrémního podnebí a malé úživnosti půdy. Není zde tedy stanovena povinnost na minimální přívod dusíku na pastvinu.

- Jde o málo úživné plochy zpravidla ve vysokých horách (smilkové trávníky) či v suchých oblastech (šírokolisté i úzkolisté suché trávníky, s možným výskytem jašovců) tradičně velmi extenzivně spásané různými druhy zvířat. Období plnění víceletých podmínek přispívá zejména k podpoření druhové rozmanitosti zachováním hospodaření.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat každoročně trvalý travní porost pastvou zvířat v termínu od 1. dubna do 30. listopadu.
  - V případě údržby trvalých travních porostů pastvou zvířat likvidovat nedopasky sečením nebo mulčováním.
    - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy (je však nutné provést likvidaci nedopasků nejpozději do termínu 30. listopadu).
    - Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10° (nemusí se jednat o celý díl půdního bloku!). Povinnost likvidovat nedopasky může být měněna také na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.
    - Pokud žadatel na DPB chce likvidovat nedopasky mulčováním, bude k tomu potřebovat souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody!
  - Neaplikovat hnojiva.
    - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.

- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**

- Pastvu lze nahradit sečí, ale pouze pokud je to uvedeno na daném DPB ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Nepřekročit maximální přísun dusíku pastvou.
  - Pokud je trvalý travní porost udržován pastvou, nesmí být překročen limit ročního přísunu dusíku, tedy nejvýše 50 kg celkového dusíku na 1 ha dílu půdního bloku zařazeného v titulu.
- Provádět příkrm pasených zvířat pouze se souhlasem a ve vymezeném termínu.
  - V tomto titulu je provádění příkrmu podmíněno souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody a je umožněno pouze v období od 1. dubna do 31. května.
  - Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních lizů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny i bez souhlasu.
- Mulčování, přisev, obnovu nebo vápnění travních porostů lze provádět jen se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.
- Neaplikovat herbicidy.
  - Herbicidy jsou v tomto titulu zakázány, pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak.

Druhově bohaté pastviny

- Vypásané trvalé travní porosty jsou běžným typem porostů, avšak biologicky kvalitní, druhově bohaté porosty s typickou strukturou a zastoupením pastvinných druhů bylin jsou nepoměrně vzácnější (např. biotop poháňkové pastviny). Takové pastviny je nutné obhospodařovat ve

vhodném pastevním režimu tak, aby bylo toto druhové zastoupení zachováno.

• **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**

- V případě údržby trvalých travních porostů pastvou zvířat likvidovat nedopasky sečením nebo mulčováním.
  - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy (je však nutné provést likvidaci nedopasků nejpozději do termínu 31. října).
  - Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10° (nemusí se jednat o celý díl půdního bloku!). Povinnost likvidovat nedopasky může být měněna také na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.
  - Význam této činnosti byl již zmíněn dříve, tedy snaha o zabránění rozšiřování plevelných druhů.
  - Pokud žadatel na DPB chce likvidovat nedopasky mulčováním, bude k tomu potřebovat souhlasné stanovisko místně příslušného orgánu ochrany přírody!
- Neaplikovat hnojiva.
  - Za hnojení se ovšem nepovažuje pastva zvířat ani vápnění trvalého travního porostu. Vápnění však podléhá souhlasnému stanovisku místně příslušného orgánu ochrany přírody, které bude uvedeno ve vrstvě ENVIRO v LPIS.
- Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasem a pouze bodově.
  - Herbicidy lze aplikovat pouze se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským

opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

• **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**

- Udržovat každoročně trvalý travní porost:
  - pastvou nebo sečí s odklizením biomasy v termínu od 1. dubna do 31. července, nebo od 1. dubna do 31. srpna, pokud se DPB nachází alespoň z 50 % v oblasti H1,
  - pastvou zvířat do 31. prosince příslušného kalendářního roku,
  - pokud místně příslušný orgán ochrany přírody vydá souhlasné stanovisko, je umožněn výskyt zvířat na pastvině v období od 1. ledna do 31. března.
- Zajistit minimální přísun dusíku pastvou zvířat.
  - Pastvou musí být zajištěn roční přísun dusíku nejméně ve výši 10 kg celkového dusíku na 1 ha dílu půdního bloku zařazeného v titulu.
  - Snížení tohoto limitu je možné pouze na základě souhlasného stanoviska místně příslušného orgánu ochrany přírody.
- Provádět příkrm pasených zvířat lze pouze se souhlasem a ve vymezeném termínu.
  - V tomto titulu je provádění příkrmu podmíněno souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody a je umožněno pouze v období od 1. dubna do 31. května a od 1. srpna do 31. října.
  - Za příkrm se nepovažuje podávání minerálních ližů a napájení, tyto činnosti jsou povoleny i bez souhlasu.
- Mulčování, příssev, obnovu nebo vápnění travních porostů lze provádět jen

se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.

Platba na výsledek

- Titul Platba na výsledek je nově zaveden v programovém období od roku 2023 pilotně na vybraných trvalých travních porostech v CHKO Železné hory.
- Jedná se o zcela odlišný přístup k dotacím AEKO. Zatímco obvyklé pojetí titulů spočívá v sadě definovaných podmínek hospodaření, Platba na výsledek se odvíjí (zčásti) od skutečného stavu porostu (druhové bohatosti). V tomto titulu máte tedy možnost hospodařit na trvalých travních porostech dle vlastního uvážení, kdy můžete reagovat např. na průběh dané vegetační sezóny bez ohledu na stanovené termíny apod. Podstatný pro získání podpory je dosažený výsledek a je na samotném zemědělci, jakým způsobem žádoucí stav (výskyt indikačních druhů rostlin) udrží.
- Platba na výsledek je zacílena na druhovou bohatost TTP. Pro nárok na dotaci je tedy nutné splnit na DPB výskyt alespoň čtyř indikačních druhů nebo skupin druhů rostlin (dle seznamu⁴⁴).

⁴⁴ K těmto účelům byla vytvořena pomocná kapesní příručka, kde jsou popsány i vyfotografovány veškeré druhy ze seznamu, a to v různých růstových fázích. Kromě pozitivních indikačních druhů jsou popsány také dva negativní a vybrané příbuzné luční druhy. Katalog obsahuje návod, jak na daných lokalitách hospodařit, aby to pro indikační druhy bylo prospěšné a čeho se naopak vyvarovat. Katalog je k dostání na správně CHKO Železné hory, případně je dostupný i na webu MZe (<https://1url.cz/@PnV-katalog>). Seznam indikátorů je specifický pro CHKO Železné hory a v jiných územích je využitelný jen omezeně. Pro případné budoucí rozšíření titulu bude potřeba část druhů specifikovat regionálně.

- Titul je cílený na trvalé travní porosty v CHKO Železné hory v základním titulu, které splňují jistý potenciál vývoje směrem k větší druhové bohatosti porostu. Necílí tedy na nejcennější, druhově velmi bohaté porosty s výskytem přírodních biotopů či zvláště chráněných druhů (pro něž je vhodnější některý z nadstavbových titulů), ale ani na produkční, druhově velmi chudé porosty. Informace o tom, zda je DPB způsobilý zařadit do tohoto titulu, je uvedena v LPIS ve vrstvě ENVIRO v LPIS, kde jsou způsobilé DPB vymezeny.
- Principem je snaha vhodným hospodařením udržet environmentálně příznivý stav porostu nebo jej zlepšit. Tento stav je každoročně ověřován zjišťováním přítomnosti indikačních druhů rostlin na daném DPB. Počet nalezených indikačních druhů představuje „výsledek“.
- Uvedené podmínky definují pouze základní rámcové hospodaření. Na podporu ve vyšší sazby za titul Obecná péče o extenzivní travní porosty a pastviny plyne nárok za splnění základních podmínek (obdobné podmínky, které jsou stanoveny v základním titulu) za všech okolností. Tedy i v případě, že na příslušném DPB v daném roce nebude splněn požadovaný počet indikačních druhů. Naopak v případě, že se žádoucího stavu dosáhne, bude plynout nárok na platbu vyšší, která náleží právě za dosažení výsledku – tj. čtyři pozitivně indikační druhy rostlin nebo skupiny druhů.
- **Podmínky, které jsou kompenzovány v dotaci:**
  - V případě údržby trvalých travních porostů sečí provádět seč od jednoho okraje DPB ke druhému nebo od jeho středu k okrajům.

- Efekt tohoto způsobu provedení seče již byl zmíněn dříve. Jedná se o ochranu zvěře, kdy toto jednoduché opatření může napomoci snížit úhyn živočichů.
- Zajistit, že se na příslušném dílu půdního bloku zařazeném v tomto titulu, nacházejí minimálně čtyři druhy rostlin nebo skupiny druhů:
  - **Pozitivní druhy:** bedrník obecný (*Pimpinella saxifraga*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), černohlávek obecný (*Prunella vulgaris*), čertkus luční (*Succisa pratensis*), či-čorka pestrá (*Securigera varia*), dobromysl obecná (*Origanum vulgare*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), hvozdík kropenatý (*Dianthus deltoides*), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*), jitrocel prostřední (*Plantago media*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), kokrhel menší (*Rhinanthus minor*), kontryhele (*Alchemilla* sp.), kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*), kozí brady (*Trogopegon* sp.), krvavec toten (*Sanguisorba officinalis*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), lomikámen zrnatý (*Saxifraga granulata*), chrpy (*Centaurea jacea* s. l., *C. scabiosa*), pryskyřníky (*Ranunculus acris*, *R. auricomus*, *R. bulbosus*), zvonky (*Campanula patula*, *C. rotundifolia*), mateřídouška obecná (*Thymus pulegioides*), mochna nátržník (*Potentilla erecta*), mrkev obecná (*Daucus carota*), pampeliška srstnatá (*Leontodon hispidus*), pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*), pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), pupava bezlodyžná (*Carlina* *acaulis*), rdesno hadí kořen (*Bistorta major*), rozrazil lékařský (*Veronica officinalis*), řebříček bertrám (*Achillea ptarmica*), řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*), řeišnice luční (*Cardamine pratensis*), světlíky (*Euphrasia* sp.), štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*), třezalky (*Hypericum maculatum*, *H. perforatum*), vikev ptačí (*Vicia cracca* agg.), zběhovec plazivý (*Ajuga reptans*).
  - Pozor, v případě, že se na daném DPB bude vyskytovat některý z tzv. **negativních druhů**, bude se odečítat od minimálního počtu druhů nebo skupin druhů rostlin! Jedná se o tyto druhy:
    - zlatobýl kanadský, z. obrovský (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*), vlčí bob mnoholistý (*Lupinus polyphyllus*)
- **Doplňkové podmínky, které nejsou kompenzovány v dotaci:**
  - Udržovat trvalý travní porost sečí nebo pastvou v souladu s podmínkami přírodních plateb.
    - Provést seč s odklizem biomasy nebo pastvu nejpozději do termínu 31. října.
  - V případě údržby trvalých travních porostů pastvou zvířat likvidovat po pastvě nedopasky sečením nebo mulčováním.
    - Likvidace nedopasků musí proběhnout do 30 dnů od skončení pastvy.
    - V případě celoroční pastvy musí likvidace nedopasků proběhnout nejpozději do 31. prosince.
    - Podmínka se nevztahuje na plochu s průměrnou sklonitostí převyšující 10° (nemusí se jednat o celý DPB!). Povinnost likvidovat nedopasky

může být měněna také na základě souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody.

- Význam této činnosti byl již zmíněn dříve, tedy snaha o zabránění rozšiřování plevelných druhů.
- Nepoužívat ke hnojení kejdu, s výjimkou kejdy skotu.
  - Zároveň je pro způsobilost k dotaci nutné dodržet limit maximálního přívodu dusíku stanovený společnými podmínkami, tj. při hnojení nelze překročit 160 kg N/ha. Průměrné hodnoty přívodu dusíku vychází buď z vyhlášky č. 377/2013 Sb., nebo lze použít vlastní rozbor. Maximální množství u některých druhů hnojiv uvádí Tab. 5 v předchozí části brožury.
- Využívat omezeně herbicidy.
  - Nešetrné použití herbicidů může představovat riziko pro druhovou pestrost lokality, což je nežádoucí.
  - Herbicidy lze proto používat pouze se souhlasným stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody, a to pouze bodově (pokud není mimořádným rostlinolékařským opatřením nařízeným Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským určeno jinak).

4.4 Nejčastější chyby

Největší chybou, kterou žadatelé v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů dělají, je samotné vnímání této podpory. Plošné využívání spolu s nedostatečným objasněním účelu a cílů vedlo k vytvoření mylné představy, že se jedná o samozřejmou dotaci, která má být poskytována na každý hektar trvalého travního porostu bez ohledu na to, zda se jedná

o intenzivně využívané travní porosty nebo naopak zanedbané špatně udržované trávy. O to větší bývá překvapení, že je pětileté období spojeno s plněním podmínek, které mnohdy ovlivňují, z pohledu zemědělců často negativně, samotné zemědělské hospodaření. Předchozí text by snad měl napomoci s porozuměním toho, v čem se jednotlivé tituly na travních porostech liší a že se zaměřují na způsob hospodaření, který je v souladu s konkrétními potřebami místních ekosystémů. Správné nastavení podmínek a jejich dodržování je zásadní pro jejich zachování. Nadstavbové tituly jsou cílené na různá travní společenstva nebo cílové chráněné druhy živočichů a každé nastavení podmínky lze obhájit právě potřebou toho či onoho druhu, který je při údržbě travních porostů snahou podporovat a chránit. K nastaveným podmínkám existuje navíc ještě řada doporučení, která mohou často znamenat i zjednodušení při provádění údržby travních porostů. Nelze je však vyžadovat celoplošně, protože souvisí s lokálními podmínkami prostředí, s vývojem počasí a vegetace v daném roce a vyžadují tedy flexibilitu. Tato doporučení nejsou nijak kontrolována, ale mohou napomoci k plnění cílů ošetřování travních porostů.

4.5 Co lze udělat navíc

- U většiny titulů je možné se souhlasem orgánu ochrany přírody posunout nebo úplně vynechat seč i jen na části pozemku. Vynechání seče je důležité zejména v případě, pokud se na loukách vyskytují vzácné druhy rostlin nebo živočichů. Všimněte si, co na loukách a pastvinách roste, jací ptáci, ale třeba i motýli a brouci se tam vyskytují. Pokud na pozemcích rostou zvláště chráněné druhy rostlin,

například orchideje, je vhodné posunout termín seče až po jejich odkvětu. Velmi vhodná je spolupráce s orgány ochrany přírody. Je přeci v zájmu každého hospodáře, aby se to, jak hospodaří, projevilo na stavu přírody a krajiny, kterou využívá.

- Posunem termínu seče, byť i na části plochy, lze zvýšit šanci vyhnízdění některých ptáků. Mozaikovitou sečí nebo vynecháním neposečených ploch lze zase pomocí drobným bezobratlým živočichům nebo třeba motýlům. Ponechají-li se některé neposečené plochy přes zimu, poskytne se tím vhodný prostor pro přežívání některým druhům hmyzu.
- Rozumnou mírou intenzity pastvy lze zabránit degradaci porostu, jeho přehnojení a znečištění povrchových vod v okolí. Je vhodné se zamyslet, zda na některých pastvinách nepožádat o souhlas orgánu ochrany přírody s ponecháním části nedopasků, což může pomoci některým druhům hmyzu a ptáků, kteří jsou na pastviny vázání. Při ponechávání nedopasků není nutné ponechávat celou plochu (zejména v případě výskytu šťovíků), ale i její část bude přínosem. Tyto části pak lze každoročně libovolně střídát a zamezit tak případnému šíření nechtěných plevelných rostlin.
- Při sečení porostů snížit pojezdovou rychlost. Zcela zásadní je použitý typ mechanizace k seči. Jako nevhodné se jeví diskové sekačky, a to zejména vybavené lamači. O škodlivosti mulčování byla již řeč. Snahou je ji minimalizovat.
- Významný je podíl přímé mortality hmyzu způsobené následnými činnostmi (řádkování a sběr biomasy). Protože hmyz nachází útočiště v ponechané biomase, je úmrtnost v těchto fázích u některých skupin dokonce větší než při vlastní seči.

Významný je také podíl destrukce pozemních organismů koly techniky. Je proto vhodné zvážit ponechání neposečených ploch i na některých dílech půdních bloků pod stanovenou výměru 10 ha.

- Nelze určit jednotnou optimální denní dobu a klimatické podmínky, při kterých má být seč realizována. Obecně lze ale říci, že vhodnější je sekat za vyšších teplot, kdy hmyz je více aktivní a alespoň mobilní druhy jsou schopné úniku.
- Neprovádět seč louky zařazené do nadstavbových titulů častěji, než je uvedeno v podmínkách, pokud biomasa opravdu není potřebná pro krmení (mezofilní vlhkomilné louky max. dvakrát za sezónu, horské suchomilné max. jedenkrát). Sníží se tím mortalita živočichů při seči a následných operacích a umožní se kvetení a dozrání semen lučních rostlin.
- Ponechat posekanou biomasu alespoň nějakou dobu volně, čímž se umožní únik živočichům, kteří seč přežili.
- V případě, že se poblíž nebo při okraji dílu půdního bloku vyskytuje trvale podmáčená louka, je potřeba na ni zaměřit pozornost. Tyto biotopy jsou zajímavé nejen z botanického hlediska, ale také z pohledu zadržování vody v krajině. Pravidelná seč jim navrátí barevnost. Pokud není v možnostech majitele pozemek posekat každoročně, je vhodné tyto biotopy posekat a biomasu vyhrabat alespoň občas. Občasná péče o tyto cenné biotopy může být hrazena ze zdrojů Ministerstva životního prostředí.

5 Použitá literatura

Evropská legislativa

(dostupné na www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2115/2021 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116 ze dne 2. prosince 2021 o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172 ze dne 4. května 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém v oblasti společné zemědělské politiky a uplatňování a výpočet správních sankcí v souvislosti s podmíněností.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů.

Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnanem ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Národní legislativa

(dostupné na www.eagri.cz/public/web/mze/legislativa/)

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulancích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském a intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství.

Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

Nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství

(dostupné na https://1url.cz/@mze_dotace)

Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

Program rozvoje venkova 2014–2020.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-645-3.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 330/2019 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-640-8.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2023, ISBN 978-80-7434-717-7.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-646-0.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství ve znění pozdějších předpisů, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-641-5.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2023, ISBN 978-80-7434-718-4.

VEJVODOVÁ, Anna. Ošetřování travních porostů: informační materiál pro zemědělce. 2. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. ISBN 978-80-7434-300-1.

Webové stránky a dokumenty přístupné na uvedených stránkách

Český institut pro akreditaci, o.p.s., dostupný na www.cia.cz.

Krajinné trávníky – Standard AOPK ČR, dostupné na <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>

Obnova travních společenstev s využitím regionálních směsí – Standard AOPK ČR, dostupné na <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>

Statistiky ČSÚ, dostupné na <https://www.czso.cz/>.

Konzultace a poděkování

Informace obsažené v brožuře vychází z konzultací a materiálů od následujících odborníků. Za jejich čas, spolupráci a cenné připomínky jim tímto děkuji.

Klára Čámská – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Zdena Koberová – Správa CHKO Železné hory

Václav Zámečník – Česká společnost ornitologická

Jan Klír – Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Martin Střelec – Juniperia, z.s.

Michaela Čapková, Hana Šejnohová – Ústav zemědělské ekonomiky a informací

David Kuna, Denisa Nechanská – Ministerstvo zemědělství ČR

Poznámky:

Vydalo Ministerstvo zemědělství

Autoři fotografií:

Michaela Čapková, Denisa Nechanská, Archiv MZe

ISBN 978-80-7434-731-3

Praha 2023

